

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA. 410.006.01.2022

Pan
Krzysztof Wacław Mamiński
Prezes Zarządu
Polskie Koleje Państwowe S.A. w Warszawie
Aleje Jerozolimskie 142A,
02-305 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zmienione zgodnie z uchwałą Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z 24 lutego 2023 r.

P/22/012 – Wybrane wydatki z udziałem Skarbu Państwa i fundacji tworzonych przez te spółki oraz gospodarka finansowa i realizacja celów statutowych fundacji tworzonych przez te spółki

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Polskie Koleje Państwowe S.A. w Warszawie, ¹ Aleje Jerozolimskie 142A, 02-305 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Waclaw Mamiński, Prezes Zarządu PKP S.A., od 3 marca 2017 r. Wcześniej, w okresie od 7 kwietnia 2016 r. do 3 marca 2017 r., funkcję Prezesa Zarządu PKP S.A. pełnił Mirosław Pawłowski (akta kontroli tom II str. 3, 6, 8)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Ustanawianie i przestrzeganie zasad prowadzenia przez Spółkę oraz grupę kapitałową działalności sponsoringowej, mecenatu, udzielania darowizn oraz zasad dotyczących zamawiania usług medialnych, konsultingowych i prawnych.2. Mierzenie efektów działalności sponsoringowej oraz zakupionych usług medialnych i konsultingowych, przez Spółkę oraz grupę kapitałową.3. Osiąganie przez Spółkę oraz grupę kapitałową rezultatów działalności sponsoringowej oraz wydatkowania środków na zakup usług medialnych, konsultingowych i prawnych.4. Gospodarność i legalność wydatkowania w Spółce oraz w grupie kapitałowej środków na działalność sponsoringową, mecenat, darowizny oraz zakup usług medialnych, konsultingowych i prawnych.5. Działania związane z ustanawianiem przez Spółkę oraz w grupie kapitałowej fundacji oraz realizacja uprawnień i zadań fundatora.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. z uwzględnieniem działań oraz dowodów wytworzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały one istotny wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Warszawie
Kontroler	Łukasz Jarocki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli: nr LWA/56/2022 z 30 marca 2022 r.; nr LWA/120/2022 z 1 sierpnia 2022 r.; nr LWA/125/2022 z 17 sierpnia 2022 r.; nr LWA/134/2022 z 16 września 2022 r. (akta kontroli tom I str. 1-8)

¹ Dalej: Spółka lub PKP S.A.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą NIK (tj. w latach 2017-2021) w Spółce, przy zawieraniu umów, których przedmiotem była działalność sponsoringowa, zakup usług medialnych, prawnych i doradczych/konsultingowych stosowano się do regulacji wewnętrznych określających zasady postępowania w tym zakresie. Nie dokonywano jednak analiz dotyczących efektów uzyskiwanych z tytułu wykonania tych umów, m.in. ocenę czy w wyniku ich realizacji osiągnięte zostały zakładane cele. Nie wdrożono procedur wewnętrznych określających zasady dokonania takiej oceny. W odniesieniu do działalności sponsoringowej i medialnej stosowne regulacje w tym zakresie wprowadzono dopiero w styczniu 2022 r., tj. po okresie objętym kontrolą NIK.

W ocenie NIK, negatywny wpływ na prowadzenie przez Spółkę działalności sponsoringowej oraz podejmowanie innych działań służących promocji wizerunku PKP S.A. oraz spółek Grupy PKP (obejmujących m.in. zakup usług medialnych i udzielanie darowizn) miał brak określenia kierunków i celów w tym zakresie w dokumentach określających strategię i politykę działalności PKP S.A. Informacji takich nie zawierały Strategie PKP S.A. na lata 2016-2020 i 2021-2025, natomiast dokumenty, w których miało to zostać określone, tj. strategia CSR⁴ oraz polityka komunikacyjno-marketingowej w ramach Grupy PKP, nie zostały opracowane i wdrożone do stosowania do czasu zakończenia kontroli NIK.

Brak określenia celów i kierunków działań Spółki w tych obszarach utrudniał planowanie i podejmowanie działań, jak i ocenę racjonalności i efektywności wydatków ponoszonych ten cel.

Stwierdzone w wyniku kontroli NIK nieprawidłowości dotyczyły ponadto:

- niestosowania się do postanowień Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A., nakładających obowiązek opracowywania w tej jednostce planów zakupów na dany rok kalendarzowy, czego wyrazem było m.in. nieopracowanie takich planów w odniesieniu do 2017 r. i 2020 r.;
- braku określenia w Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A. trybu postępowania przy zawieraniu umów, których przedmiotem jest działalność sponsoringowa Spółki i Grupy PKP w zamian za różnego rodzaju działania promocyjno-reklamowe, w sytuacji gdy usługi tego rodzaju mogły być świadczone tylko przez jeden podmiot (będący organizatorem danego wydarzenia), co skutkowało podejmowaniem decyzji w sprawie trybu zawierania umów w tego rodzaju sprawach na niewłaściwych podstawach, odnoszących się do zapłaty obligacyjnych opłat wynikających z udziału w konferencjach, seminariach, grupach roboczych, spotkaniach, itp., uiszczanych na rzecz jednego organizatora;
- niezamieszczania w umowach dotyczących zlecenia usług doradztwa prawnego na rzecz Spółki postanowień nakładających na wykonawców tych umów obowiązek przedstawiania dokumentacji potwierdzającej zakres świadczonych usług w okresie objętym rozliczeniami, czego skutkiem mogą być nieuzasadnione wydatki z tytułu zapłaty wynagrodzeń za wykonane prace;
- niezamieszczenia w czterech umowach dotyczących realizacji na rzecz PKP określonych usług (na 12 takich umów objętych badaniem NIK), postanowień określających wysokość kar umownych i zasady ich naliczenia w przypadku niewykonania, lub nienależytego wykonania umowy przez kontrahentów, co może utrudniać dochodzenie ewentualnych roszczeń z tego tytułu.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Skrót od ang. nazwy Corporate Social Responsibility (społeczna odpowiedzialność biznesu).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Ustanawianie i przestrzeganie zasad działalności sponsoringowej, dokonywania darowizn, sprawowania mecenatu, ponoszenia wydatków na usługi medialne, prawne i konsultingowe oraz gospodarność wydatkowania środków w tych obszarach

1.1. PKP S.A. utworzona została w ramach realizacji programu restrukturyzacji Polskich Kolei Państwowych wynikającego z ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”⁵. Posiadała status spółki o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa w rozumieniu ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym⁶. Zgodnie ze Statutem przedmiot działalności Spółki obejmował m.in.: kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek; wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi; działalność usługową wspomagającą transport lądowy; działalność związaną z organizacją targów, wystaw i kongresów; wykonywanie zadań związanych z zarządzaniem holdingiem (Grupą PKP) oraz zadań związanych z powszechnym obowiązkiem obrony, w szczególności w zakresie przygotowania obszaru kolejowego, linii kolejowych i kolejowych pojazdów szynowych, a także kolejowych linii telekomunikacyjnych i energetycznych do realizacji zadań obronnych oraz z zakresu obrony cywilnej.

(akta kontroli tom II str. 10-215)

W okresie objętym kontrolą w PKP S.A. obowiązywały następujące dokumenty określające strategię działania Spółki:

- Strategia PKP S.A. na lata 2016-2020 (z perspektywą do 2023 r.)⁷;
- Strategia PKP S.A. na lata 2021-2025 (z perspektywą do 2030 r.)⁸.

W ww. Strategiach określono m.in. misję, rolę PKP S.A. i Grupy PKP, charakterystykę otoczenia Grupy PKP, domeny działalności Grupy PKP oraz przypisane do tych domen cele strategiczne i zadania, a także sposób wdrażania i monitorowania realizacji strategii.

(akta kontroli tom II str. 217-481, 654-657)

W Strategii 2016-2020 poza wskazaniem [...]⁹ nie określono kierunków i celów działań z zakresu komunikacji marketingowej, sponsoringu oraz zakupu usług medialnych.

(akta kontroli tom II str. 217-327)

Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że zagadnienia te stanowią obszar bieżących działań realizowanych przez właściwe komórki merytoryczne w oparciu o obowiązujące w Spółce procedury i regulacje. Głównym celem ujętym w Strategii PKP S.A. jest wyznaczenie kierunków oraz celów w perspektywie długoterminowej w obszarze procesów oraz zadań, będących podstawową działalnością Spółki, a nie bieżących działań wspierających. Główna działalność PKP S.A. polega na zarządzaniu mieniem.

(akta kontroli tom I str. 177-178)

[...] ¹⁰

(akta kontroli tom II str. 392; 418; 423)

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 146, ze zm.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1933, ze zm.

⁷ Przyjęta na podstawie uchwały Zarządu PKP S.A. Nr 476 z 16 listopada 2016 r. oraz uchwały Rady Nadzorczej PKP S.A. Nr 1260/200/VI z 16 listopada 2016 r.; dalej: Strategia 2016-2020.

⁸ Przyjęta na podstawie uchwały Zarządu PKP S.A. Nr 188 z 20 kwietnia 2021 r. oraz uchwały Rady Nadzorczej PKP S.A. Nr 1626/268/VIII z 29 kwietnia 2021 r.; dalej: Strategia 2021-2025.

⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902), dalej: ustawa o dostępie do informacji publicznej, oraz art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1233), dalej: ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, NIK wyłącza jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

¹⁰ Jak wyżej.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK (tj. 14 października 2022 r.) nie opracowano polityki komunikacyjno-marketingowej w ramach Grupy PKP, jak i nowej strategii CSR.

Członek Zarządu Spółki Ireneusz Maślany wyjaśnił m.in., że 17 sierpnia 2022 r. przyjęto Kartę Grupy PKP, z której wynikają prawa i obowiązki jej sygnatariuszy. Wydarzenie to, formalnie zawiązało strukturę holdingową doprowadzając do utworzenia Grupy PKP. W ramach jej dalszego funkcjonowania dla poszczególnych obszarów współpracy będą tworzone nowe Polityki, czyli dokumenty generalne określające cele, zasady lub standardy współdziałania w danym obszarze współpracy. Jednym ze zdefiniowanych obszarów współpracy w Grupie PKP jest marketing, promocja i działania PR. Przyjęcie Karty Grupy PKP stwarza najodpowiedniejsze warunki do opracowania założonej w Strategii PKP S.A. polityki komunikacyjno-marketingowej. Realizacja inicjatywy wiąże się z koniecznością przeprowadzenia kompleksowych ustaleń i uzgodnień w ramach Spółek Grupy PKP. Wskazał ponadto, że Spółka jest w trakcie opracowania i przyjęcia do stosowania Strategii CSR. Projekt takiego dokumentu był na przestrzeni czasu wielokrotnie modyfikowany, a prace nad nim trwają.

(akta kontroli tom I str. 251-252)

Pomimo braku wprowadzenia latach 2017–2021 dokumentów określających kierunki i cele działań PKP S.A. w zakresie komunikacji marketingowej, sponsoringu oraz zakupu usług medialnych Spółka prowadziła działalność sponsoringową, udzielała darowizn, dokonywała zakupu usług medialnych. W celu wspierania prowadzonej działalności statutowej udzielano zamówień na obsługę prawną i usługi konsultingowe. Szczegółowe ustalenia kontroli NIK, dotyczące wielkości wydatków poniesionych przez Spółkę na tego rodzaju działania oraz sposobu ich organizacji przedstawione zostały w kolejnych punktach niniejszego wystąpienia pokontrolnego. W ww. okresie Spółka nie ponosiła wydatków z tytułu sprawowania mecenatu nad działalnością innych podmiotów.

(akta kontroli tom I str. 12, 19-21)

Członek Zarządu Ireneusz Maślany wyjaśnił, że działania w zakresie działalności sponsoringowej, udzielania darowizn, zakupu usług medialnych oraz usług doradczych miały wpływ na realizację [...] ¹¹. Usługi prawne i doradcze/konsultingowe mają wpływ na realizację [...] ¹² i były zlecane w miarę potrzeb, jeśli wcześniej przeprowadzone w PKP S.A. analizy wewnętrzne wymagały rozszerzenia, np. o specjalistyczne opinie, czy raporty.

(akta kontroli tom I str. 254)

1.2. W latach 2017-2021 na działalność sponsoringową Spółka wydatkowała ogółem 5 755,5 tys. zł brutto ¹³. Liczba umów, na podstawie których ponoszono te wydatki, kształtowała się w poszczególnych latach następująco: 2017 r. – 15; 2018 r. – 19; 2019 r. – 26; 2020 r. 15; 2021 r. – 11.

(akta kontroli tom I str. 19-21, 78-90)

Do końca 2021 r. w PKP S.A. nie opracowano i nie przyjęto do stosowania regulacji wewnętrznych określających zasady prowadzenia przez tę jednostkę działalności sponsoringowej.

(akta kontroli tom I str. 12, 92, 161)

Na brak uregulowań w tej sprawie NIK zwróciła uwagę w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 11 stycznia 2018 r. zawierającym omówienie wyników przeprowadzonej w Spółce w 2017 r. kontroli „P/17/021 – Wydatki spółek z udziałem Skarbu Państwa na działalność sponsoringową, medialną i usługi doradcze”. Prezes Zarządu Spółki

¹¹ Jak wyżej.

¹² Jak wyżej.

¹³ W 2017 r. PKP S.A. wydatkowała na ten cel 1 500,1 tys. zł, w 2018 r. - 1 451,7 tys. zł, w 2019 r. - 1 884,5 tys. zł (bez uwzględnienia wydatków w kwocie 2,8 tys. euro poniesionych w ramach realizacji jednej z umów), w 2020 r. - 567,9 tys. zł oraz w 2021 r. - 351,3 tys. zł.

w odpowiedzi na ww. wystąpienie pokontrolne z dnia 30 stycznia 2018 r., poinformował NIK, że Spółka planuje przygotowanie regulacji wewnętrznej określającej zasady i celowość prowadzenia działalności sponsoringowej. Stosowny dokument po akceptacji Zarządu PKP S.A. zostanie wdrożony do stosowania w komórkach i jednostkach organizacyjnych Spółki.

(akta kontroli tom I str. 282--295; tom III str. 284-296)

Regulacje określające zasady ponoszenia wydatków na działalność sponsoringową oraz ocenę ich efektywności zostały określone przez PKP S.A. w Instrukcji dokonywania wydatków w zakresie działalności sponsoringowej i zakupu usług medialnych oraz oceny ich efektywności wprowadzonej uchwałą Zarządu PKP S.A. Nr 26 z dnia 20 stycznia 2022 r.¹⁴, tj. po upływie prawie czterech lat od daty ww. pisma Prezesa Zarządu.

Wskazano w niej m.in., że wydatki w zakresie sponsoringu i zakupu usług medialnych powinny być realizowane w ramach prowadzonej działalności informacyjnej (komunikacja) oraz public relations, rozumianego jako świadome, zaplanowane i długotrwale kreowanie relacji z bliższym i dalszym otoczeniem Spółki, prowadzące do pozyskania jak największej liczby klientów, zwolenników i ambasadorów marki. Określono również kryteria i metody szacowania efektywności wydatków w zakresie sponsoringu i zakupu usług medialnych na etapie poprzedzającym podjęcie decyzji o wyborze kontrahenta oraz zasady dokonywania oceny efektywności poniesionych wydatków w tym zakresie, w formie raportów zawierających wyniki tej oceny.

Postanowienia zawarte w ww. Instrukcji uwzględniały w części rekomendacje Ministerstwa Skarbu Państwa zawarte w opublikowanym w dniu 15 czerwca 2016 r. dokumencie pn. „*Dobre praktyki w zakresie prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa*”¹⁵. W Instrukcji nie zamieszczono m.in. postanowień warunkujących podejmowanie przez Spółkę działań sponsoringowych od uzyskiwania przez PKP S.A. dodatkich wyników finansowych. Nie przewidziano również obowiązku opracowania rocznych planów działalności sponsoringowej.

(akta kontroli tom I str. 12-13, 92; tom III str. 277-283)

Prezes Zarządu Spółki w wyjaśnieniach dotyczących przyczyn przyjęcia ww. uregulowania dopiero po upływie czterech lat wskazał, że prace w tym zakresie rozpoczęto po zmianie struktury organizacyjnej w PKP S.A. oraz, że we wniosku w tej sprawie zamieszczonym w wystąpieniu pokontrolnym NIK z kontroli P/17/021, zwrócono się jedynie o rozważenie celowości opracowania zasad prowadzenia działalności sponsoringowej. Podał również, że zakup usług medialnych i sponsoringowych realizowany były zawsze w oparciu o obowiązującą w Spółce Instrukcję udzielania zamówień przez PKP S.A. Przy zakupie ww. usług o wartości powyżej kwoty wynikającej z Instrukcji istniała konieczność wskazania analizy kosztów i korzyści płynących z danego zamówienia. Wyniki takiej analizy załączane były do wniosku zakupowego skierowanego do Zarządu. Za sporządzenie wniosku odpowiedzialni byli pracownicy danego biura merytorycznego. W przypadku usług medialnych i sponsoringowych rekomendacja zakupu tego rodzaju usług wynikała z oceny danego świadczenia pod kątem kreowania wizerunku Spółki.

(akta kontroli tom I str. 12-13, 161-162)

W okresie objętym kontrolą NIK, w PKP S.A. nie sporządzano odrębnych planów działalności sponsoringowej. Nie dokonywano oceny efektywności działalności sponsoringowej. Nie wprowadzono uregulowań wewnętrznych uzależniających prowadzenie działalności sponsoringowej od sytuacji ekonomicznej Spółki.

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że wszelkie wydatki w tym zakresie były realizowane zgodnie z obowiązującymi w PKP S.A. regulacjami wewnętrznymi, w tym Instrukcją udzielania zamówień przez PKP S.A. Biuro Kontrolingu i Analiz Grupy PKP

¹⁴ Dalej: Instrukcja działalności sponsoringowej i zakupu usług medialnych.

¹⁵ <http://www.sponsoring.pl/index.php/publikacje/70-dobre-praktyki-w-zakresie-prowadzenia-dzialalnosci-sponsoringowej-przez-spolki-z-udzialem-skarbu-panstwa>.

w PKP S.A. we współpracy z pozostałymi biurami przygotowuje projekt budżetu na rok kalendarzowy, uwzględniając wynik finansowy Spółki za poprzedni rok, kondycję Spółki oraz przewidywania w zakresie kosztów i przychodów na rok kolejny. Projekt budżetu zatwierdzany jest uchwałą Zarządu PKP S.A. oraz uchwałą Rady Nadzorczej PKP S.A. Wskazał także, że każde planowane działanie w powyższym zakresie poprzedza zgoda Zarządu PKP S.A. (obligatoryjnie dla wydatków o wartości równej lub wyższej niż 10 tys. zł netto), a oceny celowości i potencjalnych korzyści z realizacji działania stanowią załącznik do wniosku o wyrażenie zgody Zarządu PKP S.A.

(akta kontroli tom I str. 92-93, 116-117)

W Instrukcjach udzielania zamówień przez PKP S.A. obowiązujących w latach 2017-2021¹⁶ uregulowano kwestie dotyczące m.in.: zakresu ich stosowania; planowania zakupów; zasad przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówień (w tym zasad ich uruchomienia i podziału zadań); wymogów stawianych wnioskowi zakupowemu oraz zasad rozpatrywania tych wniosków; trybów udzielania zamówień publicznych i niepublicznych; zamówień, do których ze względu na ich przedmiot nie stosuje się części postanowień Instrukcji (w tym m.in. regulacji określających tryby udzielania zamówień); sprawozdawczości i kontroli. Wśród wskazanych w Instrukcjach przypadkach, do których nie stosuje się zasad postępowania w nich określonych (w części lub w całości) nie wymieniono umów sponsoringowych, jak i wydatków ponoszonych na ich realizację.

Postanowienia ww. Instrukcji określały zasady przygotowania planu zakupów obejmującego postępowania o udzielenie zamówień, które miały być wszczęte w danym roku kalendarzowym. Przedmiotowe plany podlegały zatwierdzeniu przez Zarząd Spółki. W odniesieniu do wniosków zakupowych dotyczących zamówień, które nie zostały ujęte w planie zamówień na dany rok, w Instrukcjach z 2016 r. i 2018 r. przewidziano odrębny tryb procedowania w sprawie ich akceptacji.

(akta kontroli tom II str. 482-653)

W okresie objętym kontrolą NIK (tj. w latach 2017-2021) w Spółce przyjęto plany zakupów zawierające listę planowanych zamówień publicznych oraz niepublicznych, które opracowane zostały na następujące okresy: III i IV kwartał 2018 r.¹⁷; III i IV kwartał 2019 r.¹⁸; II, III, i IV kwartał 2021 r.¹⁹. Nie opracowano planu zakupów na 2017 r. i 2020 r., jak i planów zakupów obejmujących cały rok kalendarzowy na 2018 r., 2019 r. i 2021 r.

(akta kontroli tom I str. 151-152; tom III str. 1-102)

Członek Zarządu Andrzej Olszewski wyjaśnił m.in., że plan zakupów powstaje na bazie i w granicach przyjętego planu działalności Spółki na dany rok. W poszczególnych latach Rada Nadzorcza Spółki zatwierdziła plany jej działalności w następujących terminach: plan na 2017 r. - w marcu tego roku, plan na 2018 r. - w maju tego roku, plan na 2019 r. - w kwietniu tego roku, plan na 2020 r. - w czerwcu tego roku, plan 2021 r. - w styczniu tego roku. Z powyższych przyczyn plany zakupów na lata 2018-2019 i 2021 r. sporządzone zostały wyłącznie w odniesieniu do części kwartałów tych lat. Jako dodatkową przyczynę braku opracowania planu zakupów na 2017 r. wskazał na brak doświadczenia, wynikający z faktu, że w poprzednich latach nie przygotowywano planu zakupów. Z tego powodu prace nad przygotowaniem tego planu, zainicjowane w marcu 2017 r. zostały zakończone dopiero w lipcu 2017 r. W efekcie odstąpiono od przedstawienia planu zakupów do przyjęcia Zarządowi PKP S.A., biorąc pod uwagę fakt, że obowiązywałby on krócej niż dwa kwartały 2017 r. Jako przyczynę odstąpienia od sporządzenia planu zakupów na 2020 r. wskazał natomiast na fakt zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą planu

¹⁶ W okresie objętym kontrolą NIK obowiązywały kolejno następujące instrukcje w tym zakresie: Instrukcja przyjęta uchwałą Zarządu nr 278 z 7 lipca 2016 r. (dalej: Instrukcja z 2016 r.); Instrukcja przyjęta uchwałą Zarządu nr 399 z 21 sierpnia 2018 r. (dalej: Instrukcja z 2018 r.); Instrukcja przyjęta uchwałą Zarządu nr 112 z 16 marca 2021 r. (dalej: Instrukcja z 2021 r.).

¹⁷ Plan przyjęty na podstawie uchwały Zarządu PKP S.A. nr 331 z 4 lipca 2018 r.

¹⁸ Plan przyjęty na podstawie uchwały Zarządu PKP S.A. nr 347z 2 lipca 2019 r.

¹⁹ Plan przyjęty na podstawie uchwały Zarządu PKP S.A. nr 185 z 20 kwietnia 2021 r.

działalności Spółki na 2020 r. dopiero w dniu 15 czerwca 2020 r., co skutkowało tym, że ze względu na czas niezbędny do przygotowania planu zakupu, mógłby on zostać przyjęty jedynie w zakresie ostatniego kwartału 2020 r. Członek Zarządu wskazał ponadto, że plan zakupów stanowi materiał pomocniczy, służący zorganizowaniu procesu udzielania zamówień, zawiera bowiem informację o ilości zamówień określonego rodzaju, reżimie, w jakim powinny zostać one udzielone oraz wskazuje przewidywany okres ich udzielenia. Sam fakt ujęcia danego zamówienia w planie zakupów nie stanowi o obowiązku jego udzielenia, a tym samym nie pociąga za sobą żadnych zobowiązań finansowych. Ponadto wskazał, że w jego ocenie z postanowień Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A. nie wynika, że plan zakupów powinien obejmować cały rok.

(akta kontroli tom I str. 264-265)

W odniesieniu do ww. argumentów NIK zauważa, że plan zakupów, zgodnie z jego definicją zamieszczoną w kolejnych Instrukcjach udzielania zamówień przez PKP S.A., miał być zestawieniem zgłoszonych przez komórki organizacyjne zamówień publicznych i niepublicznych, przewidywanych do udzielenia w danym roku kalendarzowym. Ponadto zgodnie z Instrukcją z 2016 r., która miała zastosowanie przy opracowywaniu planów zakupów na lata 2017-2018, Biuro Zamówień i Przetargów, miało obowiązek opracowania planu zakupów do 15 grudnia roku poprzedzającego rok, którego ten plan miał dotyczyć. Przedmiotowy plan podlegać miał uzgodnieniu przez Biuro Kontrolingu pod względem zgodności z budżetem Spółki w terminie 5 dni od dnia jego przekazania przez Biuro Zamówień i Przetargów, przy czym warunkiem jego uzgodnienia miała być co najmniej akceptacja przewidywanego budżetowego Spółki na rok, którego dotyczył ten plan. Dopiero w Instrukcji z 2018 r., mającej zastosowanie do planowania zakupów na lata 2019-2021, wprowadzono postanowienia, przewidujące przystąpienie Biura właściwego do ds. zakupów do opracowywania planu zakupów na dany rok po otrzymaniu informacji o zatwierdzeniu planu działalności Spółki na dany rok przez Radę Nadzorczą Spółki. Z kolei w Instrukcji z 2021 r., która miała zastosowanie do opracowywania planu zakupów na 2022 r., przewidziano rozpoczęcie prac nad opracowaniem przedmiotowych planów po przyjęciu planu działalności Spółki na dany rok przez Zarząd PKP S.A.

(akta kontroli tom II str. 487, 491-492, 546, 551, 607, 613)

W wyniku analizy dokumentacji dotyczącej wybranych losowo trzech umów sponsoringowych [...] ²⁰, stwierdzono, że tylko w przypadku jednej z nich [...] ²¹ planowane wydatki, których dotyczyła umowa były uwzględnione w planie zakupów na dany rok (Plan zakupów na III i IV kwartał 2019 r. - poz. 314 i 320). W przypadku pozostałych dwóch umów, wydatki na ich realizację nie zostały ujęte w planach zakupów, gdyż w czasie zawierania tych umów w Spółce nie było takich planów.

(akta kontroli tom I str. 79, 83, 86, 172-173, 267; tom III str. 20, 103-120, 126-137, 168-184)

Przedmiotem ww. trzech umów sponsoringowych było m.in. określenie zakresu i zasad świadczenia usług promocyjno-reklamowych na rzecz PKP S.A. oraz innych spółek Grupy PKP podczas różnego rodzaju wydarzeń (tj. forów, konferencji). Określono w nich również zakres i zasady udziału przedstawicieli PKP S.A. i innych spółek Grupy PKP w tych wydarzeniach. We wszystkich tych przypadkach umowy zawarte zostały z organizatorami wydarzeń.

[...] ²²

(akta kontroli tom III str. 103-117, 126-160, 168-175)

²⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłącza jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

²¹ Jak wyżej.

²² Jak wyżej.

We wszystkich tych przypadkach, zgodnie z zasadami postępowania określonymi w stosownych Instrukcjach udzielania zamówień przez PKP S.A., opracowane zostały przez właściwą komórkę organizacyjną Spółki wnioski zakupowe oraz wymagane załączniki do tych wniosków. Zamieszczono w nich m.in.: opis przedmiotu zamówienia; uzasadnienie merytoryczne udzielenia zamówienia; uzasadnienie celowości jego realizacji; określenie trybu udzielenia zamówienia; określenie sposobu szacowania wartości zamówienia. Potrzebę udzielenia zamówień uzasadniano w tych dokumentach przede wszystkim korzyściami wizerunkowymi dla Grupy PKP. Podnoszono, że udział w ww. wydarzeniach daje możliwość pokazania zmian jakie zaszły w Spółce PKP S.A. i w całej Grupie PKP oraz zaprezentowania się jako nowoczesne, prokliencko nastawione przedsiębiorstwa.

W załącznikach do wniosków zakupowych nie przedstawiono (w formie konkretnych wyliczeń) analizy korzyści uwzględniającej szczegółową kalkulację szacowania. [...] ²³
(akta kontroli tom III str. 118-123, 161-165, 176-184; tom XII str. 1-3)

Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że w przypadku usług sponsoringowych i medialnych rekomendacja zakupu wynikała z oceny danego świadczenia pod kątem kreowania wizerunku Spółki. W takiej sytuacji określenie kosztów i korzyści jest trudne do zdefiniowania w standardowej analizie stosunku wydatkowanych środków do potencjalnych korzyści finansowych.

(akta kontroli tom I str. 161)

Przy zawieraniu dwóch z ww. umów sponsoringowych, [...] ²⁴ w Spółce odstąpiono od stosowania trybów udzielania zamówień określonych odpowiednio w Instrukcji z 2016 r. i Instrukcji z 2018 r., wskazując jako podstawę takiego działania postanowienia § 3 ust. 1 pkt 13 tych Instrukcji, zgodnie z którymi przepisów Instrukcji nie stosuje się, do zamówień niepublicznych, których przedmiotem są obligatoryjne opłaty wynikające z udziału w konferencjach, seminariach, grupach roboczych, spotkaniach itp. uiszczane na rzecz jednego organizatora.

W przypadku [...] ²⁵, zgodnie z informacjami zamieszczonymi we wniosku zakupowym, zamówienie udzielono na zasadach określonych w § 35 ust. 2 Instrukcji z 2018 r., tj. w trybie uproszczonym, pomimo tego, że szacunkowa wartość tego zamówienia [...] ²⁶ przekraczała równowartość kwoty 200 tys. zł brutto, co zgodnie z postanowieniami § 35 ust. 1 tej Instrukcji wykluczało możliwość zastosowania tego trybu.

akta kontroli tom I str. 183; tom II str. 490, 550, 571-572; tom III str. 103-123, 126-163, 168-184; tom XII str. 1-3)

Stwierdzono, że takie same powody odstąpienia od stosowania Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A., jak w przypadku [...] ²⁷, podano we wnioskach zakupowych w przypadku innych ośmiu podobnych umów sponsoringowych zawartych przez Spółkę w latach 2017-2021, objętych dodatkowymi badaniami kontrolnymi NIK w tym zakresie ²⁸.

akta kontroli tom III str. 297-386, 435-460)

Członek Zarządu Ireneusz Maślany wyjaśnił m.in., że we wszystkich tych przypadkach udział spółek w ramach Grupy PKP w tych wydarzeniach był możliwy dzięki zakupowi pakietu sponsorskiego. Podmioty, z którymi zawarto te umowy były organizatorami tych wydarzeń, tak więc były jedynymi podmiotami, z którym mogły być one zawarte. Z tej przyczyny do zamówień tych nie mogły być zastosowane postanowienia Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A. dotyczące wyboru

²³ Jak wyżej.

²⁴ Jak wyżej.

²⁵ Jak wyżej.

²⁶ Jak wyżej.

²⁷ Jak wyżej.

²⁸ [...] – jak wyżej.

wykonawcy zamówień w sposób konkurencyjny. W związku z powyższym zastosowano w tych przypadkach postanowienia § 3 ust. 1 pkt 13 Instrukcji. W przypadku [...] ²⁹, wniosek zakupowy, w pierwotnym brzmieniu, jako sposób wyłonienia kontrahenta/wykonawcy wskazywał przepis § 3 ust.1 pkt 13 Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A. W trakcie akceptacji wniosku zakupowego doszło do błędnej zmiany podstawy prawnej z § 3 ust.1 pkt 13 na § 35 ust. 2. Jednakże przywołanie niewłaściwego przepisu Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A. nie wpłynęło w żaden sposób na wybór kontrahenta/wykonawcy. Niezależnie od tego, jaka podstawa została wskazana we wniosku zakupowym, przedmiotowe zamówienie mogło zostać udzielone wyłącznie spółce [...] ³⁰. Ze względu na charakter świadczenia, do wyboru kontrahenta nie mogły mieć zastosowania przepisy ww. Instrukcji dotyczące wyboru wykonawcy w sposób konkurencyjny.

(akta kontroli tom I str. 183, 255-261)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień, NIK zauważa, że wyłączenie stosowania przepisów Instrukcji przy udzielaniu zamówień niepublicznych, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 13 Instrukcji z 2016 r. oraz Instrukcji z 2018 r., dotyczy wyłącznie obowiązkowych opłat wynikających z udziału w konferencjach, seminariach, grupach roboczych, spotkaniach. Wydatki na działania mające na celu promocję i reklamę spółek Grupy PKP podczas tego rodzaju wydarzeń, nie mogą być uznane za tego rodzaju opłaty.

Bez znaczenia w tym kontekście jest fakt, że wydatki na ten cel mogą być uiszczane tylko na rzecz organizatora danego wydarzenia.

(akta kontroli tom II str. 490, 549-550)

Objęte analizą trzy umowy sponsoringowe zawierały postanowienia określające w sposób szczegółowy zakres i sposób realizacji działań promocyjnych na rzecz Grupy PKP, a także sposób dokonywania rozliczeń z tytułu realizacji postanowień umowy. Podstawę do wystawienia faktur za wykonane usługi stanowić miał podpisany bez uwag przez strony protokół prawidłowo wykonanej umowy (lub protokół prawidłowo wykonanych świadczeń), którego wzór stanowił załącznik do umowy. Zgodnie z postanowieniami obu umów zawartych w 2019 r., do protokołu odbioru wykonawca umowy zobowiązany był dołączyć raport podsumowujący dane wydarzenie, zawierający opis wykonania świadczeń na rzecz zamawiającego wraz z dokumentacją źródłową. Umowa podpisana w 2017 r. nie zawierała takiego wymogu. Umowy zawierały zapisy dające prawo PKP S.A. do odstąpienia od ich realizacji w trybie natychmiastowym w przypadku rażącego naruszenia ich postanowień przez wykonawcę usług. W obu umowach zawartych w 2019 r. zamieszczono również postanowienia określające wysokość kar umownych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez strony umowy, jak również z tytułu odstąpienia od umowy z przyczyn leżących po stronie wykonawcy bądź zamawiającego. Umowa z 2017 r. nie zawierała postanowień dotyczących kar umownych.

Stwierdzono, że rozliczenia finansowe z tytułu realizacji ww. trzech umów sponsoringowych dokonane zostały na zasadach w nich określonych. We wszystkich tych przypadkach podstawę dokonania przez PKP S.A. płatności na rzecz wykonawców stanowiły stosowne „protokoły prawidłowo wykonanej umowy” (bądź „prawidłowo wykonanych świadczeń”) podpisane bez uwag przez Spółkę.

(akta kontroli tom III str. 103-117, 125-137, 166, 168-175, 187-188, 387-434;
tom XII str. 4)

W latach 2017-2021 zgodnie z Regulaminem Centrali Spółki, stanowiącym załącznik do Regulaminu organizacyjnego PKP SA., za realizację zadań z zakresu sponsoringu odpowiedzialne były kolejno następujące komórki organizacyjne Centrali: w okresie

²⁹ Jak wyżej.

³⁰ Jak wyżej.

do 31 stycznia 2017 r. - Biuro Komunikacji i Marketingu; w okresie od 1 lutego 2017 r. do 30 czerwca 2020 r. - Biuro Komunikacji i Promocji (zatrudniające wg stanu na koniec: 2017 r. 21 osób; 2018 r. 18 osób; 2019 r. 22 osoby); od 1 lipca 2020 r. do 30 czerwca 2021 r. - Biuro Komunikacji (zatrudniające wg stanu na koniec 2020 r. 12 osób) oraz od 1 lipca 2021 r. Biuro Komercjalizacji, Komunikacji i Promocji (zatrudniające wg stanu na koniec 2021 r. 18 osób).

Zadania tych komórek obejmowały m.in.:

- opracowanie strategii działań medialnych i promocyjnych, Public Relations, wraz z ich realizacją;
- koordynację, realizację i wsparcie działań medialnych i promocyjnych w Grupie PKP;
- działania wizerunkowe i ich realizację;
- przyznawanie patronatów;
- organizację wydarzeń wizerunkowych, m.in. spotkań, targów, konferencji, kongresów oraz wydarzeń okolicznościowych wraz z przygotowaniem materiałów na potrzeby ww. wydarzeń;
- zapewnienie ogólnowizerunkowych programów oraz materiałów promocyjnych i informacyjnych, w tym upominków firmowych.

(akta kontroli: tom I str. 269-270; tom IV str. 36-37, 150-151, 266-267, 413-414, 532; tom VIII str. 172)

Za przygotowanie planu zakupów Spółki oraz nadzór nad procesem zakupowym w okresie objętym kontrolą NIK odpowiedzialne było Biuro Zakupów³¹.

(akta kontroli: tom I str. 270; tom IV str. 41, 155, 270-271, 397, 493)

1.3. Wartość darowizn (w formie pieniężnej lub rzeczowej) przekazanych przez PKP S.A. innym podmiotom wyniosła w latach 2017-2021 ogółem 36 397,3 tys. zł³², z czego 36 324,5 tys. zł (tj. 99,8%) stanowiły darowizny pieniężne przekazane na działalność fundacji utworzonych z udziałem PKP S.A., tj. Fundacji Grupy PKP (21 324,5 tys. zł³³) oraz Polskiej Fundacji Narodowej (15 000,0 tys. zł³⁴).

Pozostałe darowizny przekazane zostały przez Spółkę na rzecz następujących podmiotów: Związek Piłsudczyków Rzeczypospolitej Polskiej [...] ³⁵; Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Komunikacji Rzeczypospolitej Polskiej [...] ³⁶; Fundacja im. Ojca Werenfrieda [...] ³⁷; Zakładowa Organizacja Związkowa NSZZ Solidarność przy Zakładzie Linii Kolejowych w Ostrowie Wielkopolskim [...] ³⁸.

W latach 2017-2021 w jednym przypadku PKP S.A. przekazała darowiznę z przeznaczeniem na walkę z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2. Dotyczyło to darowizny w kwocie 2 000 tys. zł przekazanej w 2020 r. Fundacji Grupy PKP, za zgodą Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki. Z dokumentacji rozliczeniowej przedstawionej przez Fundację Grupy PKP wynika, że część środków darowizny (tj. 1 450 tys. zł) przekazana została Narodowemu Instytutowi Leków w Warszawie w celu sfinansowania wykonania badań diagnostycznych w kierunku wykrywania zakażenia wirusem SARS-Cov-2, a pozostałą część darowizny (tj. 550 tys. zł) przekazano Instytutowi Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie w celu sfinansowania zakupu odczynników i drobnego sprzętu dla nowoutworzonego

³¹ Do dnia 1 grudnia 2017 r. zadaniami tymi zajmowało się Biuro Zamówień i Przetargów, którego nazwa została następnie zmieniona na Biuro Zakupów.

³² W poszczególnych latach z tego okresu wartość przekazanych darowizn wynosiła: 2017 r. - 6 500 tys. zł; 2018 r. - 10 465,1 tys. zł; 2019 r. - 8 946,9 tys. zł; 2020 r. - 6 228,0 tys. zł; 2021 r. - 4 257,3 tys. zł.

³³ Z tego w: 2017 r. - 1 500 tys. zł, 2018 r. - 7 965,1 tys. zł; 2019 r. - 6 446,9 tys. zł; 2020 r. - 3 705,2 tys. zł, 2021 r. - 1 707,3 tys. zł.

³⁴ Z tego w 2017 r. - 5 000 tys. zł, a w kolejnych latach po 2 500 tys. zł.

³⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłącza jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

³⁶ Jak wyżej.

³⁷ Jak wyżej.

³⁸ Jak wyżej.

laboratorium w Zakładzie Wirusologii, z przeznaczeniem do wykonywania badań na obecność RNA wirusa SARS-Cov-2.

(akta kontroli tom V str. 1-3, 7-19; tom XI str. 115-125)

W okresie objętym kontrolą NIK, w PKP S.A. jedynym uregulowaniem wewnętrznym określającym zasady przyznawania i przekazywania darowizn był *Regulamin przekazywania w drodze umowy darowizny mienia PKP S.A. w trybie art. 39b. i art. 39c. ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”*. Przedmiotowy Regulamin został wprowadzony uchwałą Zarządu Spółki nr 354 z dnia 2 lipca 2019 r., a następnie zmieniony uchwałą Zarządu nr 502 z dnia 27 października 2020 r. Określono w nim m.in. przedmiotowy i podmiotowy zakres Regulaminu, sposób określenia wartości darowanego mienia, wytyczne dotyczące sposobu składania i rozpatrywania wniosku o przekazanie darowizny. Do Regulaminu załączono wzór wniosku o przekazanie w drodze umowy darowizny mienia oraz wzory projektów umów darowizny.

(akta kontroli tom I str. 114-115; tom V str. 20-82)

W PKP S.A. nie wprowadzono i nie stosowano w ww. okresie regulacji wewnętrznych określających zasady składania i rozpatrywania wniosków o przyznanie darowizn pieniężnych, w tym uregulowań warunkujących przyznanie darowizn uzyskiwaniem przez Spółkę dodatnich wyników finansowych i posiadaniem wolnych środków finansowych, które mogą być przeznaczone na ten cel.

Prezes Zarządu oraz Członek Zarządu Ireneusz Maślany w wyjaśnieniach w tej sprawie wskazali m.in., że w celu skutecznego nadzoru nad wydatkowanymi środkami decyzje o przyznaniu środków w ramach darowizn podejmuje Zarząd PKP S.A. na wniosek biura merytorycznego, a w przypadku umów o wartości przekraczającej 20 tys. zł, wymagana jest również zgoda Rady Nadzorczej PKP S.A. Biuro merytoryczne planowało tego typu działalność poprzez zabezpieczenie odpowiednich środków pieniężnych w planie finansowym na kolejny rok kalendarzowy i każdorazowo przed przekazaniem środków obdarowanemu, występowało z wnioskiem o zgodę Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki. Przygotowywany przez Biuro Kontrolingu i Analiz Grupy PKP (we współpracy z pozostałymi biurami) projekt budżetu na dany rok kalendarzowy uwzględnia wynik finansowy za rok poprzedni, kondycję Spółki oraz przewidywania w zakresie kosztów i przychodów na rok kolejny. Projekt budżetu zatwierdzany jest uchwałą Zarządu PKP S.A. oraz uchwałą Rady Nadzorczej PKP S.A.

(akta kontroli tom I str. 116, 210, 248)

W latach 2017-2021 Spółka uzyskiwała dodatnie wyniki finansowe. Zysk netto Spółki w kolejnych latach tego okresu kształtował się następująco: 2017 r. – 192 802,9 tys. zł; w 2018 r. 68 849,2 tys. zł; w 2019 r. – 107 163,0 tys. zł; w 2020 r. – 57 865,3 tys. zł; 2021 r. – 73 849,8 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 23)

W wyniku szczegółowego badania przez NIK dokumentacji trzech umów darowizny, na podstawie których Spółka przekazała w latach 2017-2021 kwotę 8 751,7 tys. zł³⁹ na rzecz Fundacji Grupy PKP (co stanowiło 24% ogółu wartości darowizn przekazanych przez Spółkę w tym okresie) stwierdzono m.in., że zawarcie ww. umów darowizny odbyło się za zgodą Zarządu i Rady Nadzorczej PKP S.A.

Większość środków finansowych przekazanych na podstawie tych umów, stanowiły środki (8 201,8 tys. zł), które następnie przekazane miały być przez Fundację Grupy PKP na działalność samorządowej instytucji kultury pn. Stacja Muzeum. Pozostała kwota darowizny (550 tys. zł) przekazana została na działalność prowadzoną przez Fundację.

³⁹ [...] – jak wyżej.

(akta kontroli tom V str. 1-3, 106-232)

PKP S.A. przekazywało środki na działalność samorządowej instytucji kultury pn. Stacja Muzeum w związku z wykonaniem warunkowej umowy o utworzeniu i prowadzeniu tej Instytucji, zawartej w dniu 8 maja 2015 r. z samorządem Województwa Mazowieckiego. W umowie Spółka zobowiązała się do przekazywania na rzecz ww. Instytucji środków w rocznej wysokości nie mniejszej niż dotacja przekazana przez Województwo, z przeznaczeniem w szczególności na rozwój ekspozycji, prowadzenie działalności oraz na pokrycie opłat związanych z utrzymaniem nieruchomości.

(akta kontroli tom V str. 83-105)

Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że model przekazywania wsparcia finansowego Stacji Muzeum za pośrednictwem Fundacji Grupy PKP wynikał z faktu, że Fundacja realizuje działania korelujące z działalnością statutową Stacji Muzeum oraz posiada wiedzę merytoryczną w zakresie krzewienia kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, prowadzenia działań związanych z tradycjami i historią kolejnictwa oraz projektów z zakresu edukacji, oświaty i wychowania.

(akta kontroli tom I str. 211)

We wszystkich ww. umowach darowizny, zawartych z Fundacją Grupy PKP zamieszczono postanowienia określające zasady przekazania środków darowizny, ich przeznaczenie oraz zasady i terminy dokonywania rozliczeń z wykorzystania tych środków. Przewidziano również obowiązek zwrotu środków przekazanych przez darczyńcę wraz z odsetkami ustawowymi w przypadku wykorzystania darowizny lub jej części niezgodnie z celem oraz w przypadku niezłożenia wymaganych dokumentów rozliczeniowych (informacji, dokumentacji z realizacji umowy, sprawozdania merytorycznego i finansowego) w terminie określonym w umowie. W przypadku dwóch z ww. umów darowizny⁴⁰ podpisane zostały aneksy (za zgodą Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki), na mocy których m.in. przesunięto terminy wykorzystania i rozliczenia środków darowizny przekazanych na rzecz Stacji Muzeum.

(akta kontroli tom V str. 106-232)

Z przedłożonej przez Fundację Grupy PKP dokumentacji rozliczeniowej z wykorzystania darowizn przekazanych na podstawie ww. umów (w tym m.in. ze sprawozdań merytorycznych i finansowych) wynika, że Stacja Muzeum otrzymane środki wydatkowała zgodnie z ich przeznaczeniem. Wykorzystano je m.in. na konserwację i renowację zabytkowego taboru muzealnego oraz na prowadzenie działalności statutowej, w szczególności w zakresie rozwoju ekspozycji, działalności edukacyjnej, pokrycia opłat związanych z utrzymaniem nieruchomości, jak również na bieżącą działalność Stacji Muzeum. W przypadku wszystkich ww. umów darowizny, Fundacja przedstawiła dokumentację rozliczeniową potwierdzającą wykorzystanie całości środków przekazanych na ich podstawie.

(akta kontroli tom V str. 233-407)

Spółka nie szacowała i nie analizowała korzyści (handlowych lub wizerunkowych) z tytułu darowizn przekazanych Stacji Muzeum na podstawie ww. umów.

Członek Zarządu Andrzej Olszewski wyjaśnił, że nie wykonywano takich analiz i oszacowań, gdyż przekazanie tych środków związane było z realizacją postanowień wynikających z wcześniej zawartej umowy warunkowej o utworzeniu i prowadzeniu samorządowej instytucji kultury pn. „Stacja Muzeum” zawartej w dniu 8 maja 2015 r.

(akta kontroli tom I str. 234)

PKP S.A nie otrzymywała z Polskiej Fundacji Narodowej informacji dotyczących sposobu wykorzystania darowizn przekazanych w latach 2017-2021 na działalność tego podmiotu w kwocie ogółem 15 000 tys. zł.

⁴⁰ Umowa nr KOS04.022.IM.37587.2017 oraz nr KSR03.022.IM.35753.2019.

(akta kontroli tom I str. 139-140, 195-196; tom V str. 1-3; tom VII str. 1-20)

Członek Zarządu Andrzej Olszewski wyjaśnił m.in., że Polska Fundacja Narodowa nie informuje PKP S.A. o wykorzystaniu przekazanych darowizn. Informację dotyczącą wydatkowania środków Fundacja zamieszcza w sprawozdaniach ze swojej działalności. PKP S.A. dysponuje informacjami, które znajdują się w rocznych sprawozdaniach z działalności ww. Fundacji.

(akta kontroli tom I str. 195-196; tom VI str. 1-68, 74-112)

Spółka nie szacowała i nie analizowała korzyści (handlowych lub wizerunkowych) z tytułu darowizn udzielonych na rzecz Polskiej Fundacji Narodowej.

Członek Zarządu Andrzej Olszewski wyjaśnił m.in., że analiza taka nie może mieć zastosowania ze względu na brak korelacji działalności operacyjnej PKP S.A. ze statutowymi działaniami Polskiej Fundacji Narodowej. Odnosząc się natomiast do zasadności działań Fundacji w kontekście wizerunkowym lub szeroko pojętych interesów Rzeczypospolitej Polskiej, kwestia ta pozostaje bezdyskusyjna.

(akta kontroli tom I str. 139-140)

1.4. W latach 2017-2021 na zakup usług medialnych (w tym reklamowych) PKP S.A. wydatkowała ogółem 17 739,9 tys. zł, z tego w 2017 r. – 3 248,9 tys. zł (na podstawie 100 umów); w 2018 r. – 4 028,4 tys. zł (97); w 2019 r. – 5 976,2 tys. zł (104); w 2020 r. – 3 588,5 tys. zł (64) oraz w 2021 r. – 897,9 tys. zł (25).

(akta kontroli tom I str. 19-21, 30-63)

Wysokość wydatków poniesionych przez Spółkę w tym okresie w podziale na podstawowe rodzaje mediów (nośników reklamowych) kształtowała się następująco: prasa – 10 750,3 tys. zł; Internet – 2 008,7 tys. zł; radio – 1 802,7 tys. zł; oraz stacje TV – 443,5 tys. zł.

W czasie trwania epidemii koronawirusa zawarto trzy umowy, których przedmiotem była promocja na wieloformatowych nośnikach cyfrowych odpowiednich zachowań w obiektach dworcowych. Kampanie te prowadzone były we współpracy z Ministerstwem Aktywów Państwowych oraz Kancelarią Premiera Rady Ministrów. Na ich realizację wydatkowano [...] ⁴¹.

(akta kontroli tom I str. 93; tom VIII str. 1, 110-171)

W Spółce zagadnieniami dotyczącym obsługi medialnej zajmowały się te same komórki organizacyjne Centrali PKP S.A., które zajmowały się działalnością sponsoringową, tj. kolejno: Biuro Komunikacji i Marketingu; Biuro Komunikacji i Promocji; Biuro Komunikacji; Biuro Komercjalizacji, Komunikacji i Promocji. Wielkość zatrudnienia oraz zadania tych komórek przedstawione zostały w pkt. 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego

(akta kontroli tom I str. 11-12, 270; tom IV str. 36-37, 150-151, 266-267, 413-414, 532; tom VIII str. 172)

W latach 2017-2021 w Spółce nie wprowadzono odrębnych uregulowań wewnętrznych określających organizację i procedury prowadzenia przez PKP S.A. działalności medialnej, w tym zasady i warunki prowadzenia tego rodzaju działalności oraz sposób zlecania tego rodzaju usług.

Uregulowania dotyczące tego zagadnienia wprowadzone zostały już po okresie objętym kontrolą NIK, w Instrukcji działalności sponsoringowej i zakupu usług medialnych, wprowadzonej uchwałą Zarządu PKP S.A z dnia 20 stycznia 2022 r., o której była mowa w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli tom I str. 12, 92, 115-116, 125-126; tom III str. 277-283)

⁴¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłącza jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że wszelkie wydatki w tym zakresie były realizowane zgodnie z ogólnie obowiązującymi w PKP S.A. regulacjami wewnętrznymi, w tym m.in. Instrukcją udzielania zamówień przez PKP S.A.

(akta kontroli tom I str. 125-126)

Z treści kolejnych Instrukcji udzielania zamówień PKP S.A. obowiązujących w latach 2017-2021, wynika, że większości ich postanowień (w tym regulacji określających m.in. tryby udzielania zamówień) nie stosuje się do zamówień niepublicznych, których przedmiotem są m.in.: zakupy:

- czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub dostawców radiowych usług medialnych;
- usług świadczonych przez wydawców prasy, serwisów internetowych oraz innych usług medialnych.

Do ww. zamówień zastosowanie miały postanowienia Instrukcji określające zasady składania i procedowania wniosków zakupowych oraz uzgadniania projektów umów. Wskazano w nich m.in., że wnioskodawca zobowiązany był do zarejestrowania wniosku zakupowego za pośrednictwem Platformy zakupowej PKP S.A. i uzyskania jego akceptacji, zgodnie ze Schematem akceptacji wniosku zakupowego stanowiącym załącznik do Instrukcji. Do wniosku zakupowego powinien być załączony: opis przedmiotu zamówienia; uzasadnienie celowości realizacji zamówienia; opis sposobu ustalenia szacunkowej wartości zamówienia, a w przypadku zamówień o wartości przekraczającej określoną w Instrukcji kwotę, dodatkowo analiza kosztów i korzyści uwzględniająca szczegółową kalkulację szacowania.

(akta kontroli tom II str. 482-653)

W wyniku badania trzech wybranych umów na zakup usług medialnych zawartych w latach 2017-2021, na których realizację Spółka wydatkowała ogółem 722,6 tys. zł (co stanowiło 4,1% ogółu wydatków poniesionych na usługi medialne w tym okresie), stwierdzono, że ich przedmiotem były następujące usługi:

[...]⁴²

(akta kontroli tom I str. 36, 55, 62; tom VIII str. 2-11, 35-42, 68-79)

We wszystkich tych przypadkach, zgodnie z zasadami postępowania określonymi w Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A., opracowane zostały przez właściwą komórkę organizacyjną Spółki, wnioski zakupowe oraz wymagane załączniki do tych wniosków, zawierające m.in.: opis przedmiotu zamówienia; uzasadnienie merytoryczne udzielenia zamówienia; uzasadnienie celowości jego realizacji; określenie trybu udzielenia zamówienia; określenia sposobu szacowania wartości zamówienia.

(akta kontroli tom VIII str. 18-21, 43-48, 80-87)

Potrzebę udzielenia ww. trzech zamówień uzasadniono we wnioskach zakupowych następującymi okolicznościami:

- [...]⁴³ – koniecznością wywiązania się z obowiązku publikacji ogłoszeń o przetargach na zbycie nieruchomości w dzienniku ogólnopolskim⁴⁴;
- [...]⁴⁵ – potrzebą promocji inwestycji Grupy PKP oraz pokazania efektu synergii w procesie zmian trwających na polskiej kolei i wynikających z tego korzyści, nie tylko dla pasażerów, ale także dla przewoźników korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury i partnerów przewoźnika towarowego;

⁴² Jak wyżej.

⁴³ Jak wyżej.

⁴⁴ Obowiązek wynikający z postanowień § 9 ust. 1 i 4 - 5 oraz § 32 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 11 września 2009 r. w sprawie określenia sposobu i trybu organizowana przez Polskie Koleje Państwowe Spółkę Akcyjną przetargów oraz rokowań na zbycie aktywów trwałych (Dz. U. Nr 155, poz. 1231).

⁴⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłącza jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

- [...]⁴⁶ – otrzymaniem oferty dotyczącej partnerstwa PKP w serwisie „Zielona Planeta”, prowadzonym na stronie głównej portalu, z największą liczbą cytowań związanych z tematyką ekologiczną. Wskazano, że PKP S.A. od kilku lat realizuje projekty z uwzględnieniem dbałości o środowisko naturalne. Nawiązanie współpracy z wydawcą „Zielonej Planety” wspiera realizację celów Spółki w tych sprawach dając jej jednocześnie wymierne korzyści w postaci budowania eksperckiej pozycji marki.

W załącznikach do wniosków zakupowych w ww. sprawach nie przedstawiono analizy kosztów i korzyści uwzględniającej szczegółową kalkulację szacowania, w formie konkretnych wyliczeń. Odnosząc się do tego zagadnienia w przypadku umowy [...]⁴⁷ wskazano, że korzyściami płynącymi z realizacji zamówienia jest płynna sprzedaż nieruchomości oraz ich reklama na rynku. W przypadku umowy nr [...]⁴⁸ wskazano natomiast, że odpowiednia promocja i nagłośnienie przebiegu wydarzenia w środkach masowego przekazu jest działaniem nieodzownym podkreślającym jego rangę. Stąd wybór szerokiej bazy mediów, której celem jest umożliwienie dotarcia do różnych, ważnych z punktu widzenia PKP grup docelowych. W przypadku umowy [...]⁴⁹ nie dokonano takiej analizy gdyż nie było takiego obowiązku, z uwagi na zbyt niską wartość szacunkową zamówienia [...]⁵⁰. Zgodnie z Instrukcją z 2021 r. jej przedstawienie wymagane było dla zamówień o wartości szacunkowej równej lub wyższej niż 130 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 611; tom VIII str. 18-21; 43-48; 80-87)

W przypadku wszystkich ww. umów, odstąpiono od stosowania trybów udzielania zamówień określonych w Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A. W przypadku umów z 20 marca 2017 r. i 27 stycznia 2020 r., jako podstawę takiego działania przywołano § 3 ust. 1 pkt 8 odpowiednio Instrukcji z 2016 r. i Instrukcji z 2018 r., zgodnie z którymi przepisów Instrukcji nie stosuje się, do zamówień niepublicznych, których przedmiotem są zakupy usług świadczonych przez wydawców prasy, serwisów internetowych oraz innych usług medialnych. W przypadku umowy z 30 września 2021 r., jako podstawę wyłączenia przywołano natomiast § 3 ust. 1 pkt 13 Instrukcji z 2021 r., zgodnie z którym Instrukcji tej nie stosuje się, do zamówień, których przedmiotem są obowiązkowe opłaty wynikające z udziału w konferencjach, seminariach, grupach roboczych, spotkaniach itp., uiszczane na rzecz jednego organizatora.

(akta kontroli tom I str. 98-100, 174; tom II str. 490, 549, 610; tom VIII str. 18-21; 43-46; 80-87)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że umowę nr [...]⁵¹, zawarto z podmiotem, który świadczył takie same usługi w 2016 r. Mając na uwadze dotychczasową dobrą współpracę, decyzją Zarządu PKP S.A. z dnia 13 grudnia 2016 r., podjęto negocjacje cenowe z tym podmiotem, który w ich wyniku złożył korzystniejszą ofertę cenową w stosunku do 2016 r. Umowy nr [...]⁵², zostały zawarte w oparciu o bieżące potrzeby związane z promocją PKP S.A. i umacnianiem pozytywnego wizerunku Spółki wśród określonych grup odbiorców. Oferty podmiotów medialnych każdorazowo są analizowane przez biuro właściwie ds. kontaktów z mediami i komercyjnej współpracy z wydawcami, a następnie przedkładane do decyzji Zarządowi PKP S.A. Analiza ofert i ich wartości, zarówno w przypadku zakupu powierzchni w mediach, jak i partnerstwa w organizowanych przez podmioty medialne wydarzeniach, oparta jest na kryteriach jakościowych, tzn. pod kątem potencjalnych korzyści wizerunkowych dla Spółki. Brane są pod uwagę specyfika danego medium

⁴⁶ Jak wyżej.

⁴⁷ Jak wyżej.

⁴⁸ Jak wyżej.

⁴⁹ Jak wyżej.

⁵⁰ Jak wyżej.

⁵¹ Jak wyżej.

⁵² Jak wyżej.

i możliwości jego dotarcia do określonych grup odbiorców. Z uwagi na unikatowy charakter poszczególnych ofert i specyfikę mediów oferujących współpracę komercyjną oraz zastosowanie kryterium jakościowego stosowanie analizy rynku nie ma zastosowania.

(akta kontroli tom I str. 99-100, 242-243)

W ww. umowach na zakup usług medialnych zawarto postanowienia mające na celu zabezpieczenia interesu Spółki w przypadku niewłaściwej ich realizacji przez wykonawców, poprzez m.in.:

- określenie ich przedmiotu, tj. zakresu usług, które miały być zrealizowane oraz terminów ich realizacji,
- określenie sposobu odbioru przedmiotu umowy oraz zasad zapłaty wynagrodzenia za wykonane prace;
- wprowadzenie zapisów określających tryb postępowania w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umów przez jej wykonawcę oraz uprawnienia Spółki do naliczania kar umownych z tego tytułu.

(akta kontroli tom VIII str. 2-11, 35-42, 68-79)

W wyniku badania realizacji przedmiotowych umów ustalano, że:

- wypłata wynagrodzeń za wykonane usługi medialne dokonana została zgodnie z postanowieniami umów;
- w okresie objętym kontrolą NIK nie wystąpiły przesłanki do naliczenia przez Spółkę kar umownych z tytułu nieprawidłowej realizacji tych umów.

(akta kontroli tom I str. 131; tom VIII str. 2-11; 26-42; 51-79; 94-109; tom XII str. 7-19)

1.5. W latach 2017-2021 Spółka wydatkowała na zakup usług prawnych ogółem kwotę 38 636,8 tys. zł⁵³. W poszczególnych latach ww. okresu liczba umów na podstawie których ponoszone były przez Spółkę wydatki z tego tytułu kształtowała się następująco: 2017 r. – 48; 2018 r. – 64; 2019 r. – 52; 2020 r. – 43; 2021 r. – 58.

(akta kontroli tom I str. 19-21, 64-77)

W ww. okresie zadania z zakresu obsługi prawnej Spółki realizowane były w Centrali PKP S.A. przez Biuro Organizacyjno-Prawne, a następnie od 1 sierpnia 2017 r. przez Biuro Prawne i Nadzoru Właścicielskiego. W latach 2017-2021 w Biurze Prawnym i Nadzoru Właścicielskiego, według stanu na koniec roku, zatrudnionych było od 5 do 8 osób (wszyscy posiadali uprawnienia radcy prawnego). Ponadto zadaniami tymi zajmowali się radcy prawni zatrudnieni na samodzielnych stanowiskach w siedmiu Oddziałach Gospodarowania Nieruchomościami PKP S.A.⁵⁴ i w Oddziale Kolejowej Medycyny Pracy⁵⁵. W latach 2017-2021 w każdej z tych jednostek na samodzielnym stanowisku radcy prawnego było zatrudnionych od jednej do dwóch osób. Każda z nich posiadała uprawnienia radcy prawnego. Łącznie na stanowiskach związanych z obsługą prawną w Spółce zatrudnionych było w poszczególnych latach, według stanu na koniec roku, od 14 do 16 osób.

(akta kontroli tom IV str. 1-558; tom VI str. 137-141)

Do zadań Biura Prawnego i Nadzoru Właścicielskiego, zgodnie z Regulaminem Centrali Spółki stanowiącym załącznik do Regulaminu organizacyjnego PKP S.A., należało m.in.: udzielanie Zarządowi Spółki i komórkom organizacyjnym Centrali PKP S.A., opinii prawnych, porad prawnych oraz wyjaśnień w zakresie stosowania przepisów prawa; uzgadnianie projektów uchwał organów Spółki; zastępstwo procesowe w postępowaniu sądowym, administracyjnym oraz przed innymi organami orzekającymi w sprawach prowadzonych przez Spółkę, z wyłączeniem zadań realizowanych w tym zakresie przez radców prawnych w OGN; opiniowanie

⁵³ W 2017 r. PKP S.A. wydatkowała na ten cel 8 712,1 tys. zł, w 2018 r. – 7 773,6 tys. zł, w 2019 r. – 7 478,9 tys. zł, w 2020 r. – 7 586,6 tys. zł, w 2021 r. – 7 085,6 tys. zł.

⁵⁴ Dalej: OGN.

⁵⁵ W poszczególnych latach objętych kontrolą łącznie na stanowiskach związanych z obsługą prawną zatrudnionych było od 14 do 16 osób, według stanu na dzień 31 grudnia.

i uzgadnianie pod względem formalno-prawnym projektów przepisów wewnętrznych; opiniowanie i uzgadnianie pod względem formalno-prawnym projektów umów i oświadczeń woli składanych w imieniu Spółki; nadzorowanie zagadnień organizacyjnych i formalno-prawnych działalności spółek z większościami udziałem Spółki; analizowanie i opiniowanie indywidualnych programów restrukturyzacyjnych i naprawczych.

Do zadań osób zatrudnionych na samodzielnych stanowiskach radców prawnych w poszczególnych OGN PKP S.A., zgodnie ze Szczegółowym Regulaminem OGN, należały m.in. sprawy z zakresu: sporządzania opinii prawnych na potrzeby Oddziału, udzielania porad prawnych oraz wyjaśnień w zakresie stosowania przepisów prawa; zastępstwa procesowego w postępowaniu sądowym, administracyjnym oraz przed innymi organami orzekającymi w sprawach prowadzonych przez oddział; opiniowania i uzgadniania pod względem formalno-prawnym projektów umów zawieranych przez kierownictwo Oddziału lub innych upoważnionych osób w Oddziale.

(akta kontroli tom I str. 11, 179-180, 273-274; tom IV str. 1-558)

Zakres obowiązków poszczególnych pracowników odpowiedzialnych za obsługę prawną określony został w tzw. kartach charakterystyki stanowiska pracy, w których wskazano m.in. miejsce wykonywania pracy, zakres obowiązków wynikających z obowiązujących w Spółce przepisów wewnętrznych, przydzielone czynności, odpowiedzialność pracownika oraz jego uprawnienia.

(akta kontroli tom VI str. 142-184)

W Regulaminie organizacyjnym Centrali PKP S.A. wskazano, że stała obsługa prawna jednostek organizacyjnych Spółki realizowana jest przez radców prawnych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę oraz przez radców prawnych i adwokatów zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych z kancelariami indywidualnymi lub spółkami świadczącymi pomoc prawną.

(akta kontroli tom IV str. 1-558)

Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że przyjęcie takiej formy obsługi prawnej podyktowane było elastycznością, jaka cechuje umowę cywilnoprawną, której treść strony mogą ułożyć według swojego uznania. Pozwoliło to na zapewnienie spółce obsługi prawnej wysoko wykwalifikowanych prawników, często posiadających określone specjalizacje, którzy wykonując zawód w formie działalności gospodarczej nie są zainteresowani nawiązaniem stosunku pracy. Co więcej, takie rozwiązanie jest korzystne dla Spółki, z punktu widzenia ochrony interesów Spółki w przypadku, gdyby z tytułu świadczonej obsługi prawnej została Spółce wyrządzona szkoda. Na gruncie umowy cywilnoprawnej Spółka ma możliwość dochodzenia odpowiedzialności za szkodę w pełnej wysokości, niezależnie od tego, czy szkoda została wyrządzona z winy umyślnej czy nieumyślnej. Na gruncie zaś umowy o pracę, w przypadku szkody wyrządzonej z winy nieumyślnej (z którą w przypadku świadczenia obsługi prawnej mamy do czynienia w przeważającym zakresie), pracownik ponosi odpowiedzialność wyłącznie do wysokości trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia za pracę.

Prezes wskazał ponadto, że Biuro Prawne i Nadzoru Właścicielskiego obsługuje co roku m.in. do 2500 zleceń dotyczących projektów umów lub aneksów oraz od 18 do 24 tys. zleceń w Systemie Elektronicznego Obiegu Dokumentów (dotyczących pism wewnętrznych i zewnętrznych), a także około 100 spraw sądowych przypisanych do Centrali Spółki oraz około 480 postępowań spadkowych zleconych przez Biuro Windykacji w przypadku śmierci dłużnika. Zrealizowanie wszystkich powyższych czynności/zleceń w oczekiwanym terminie przez pięciu etatowych radców prawnych jest niemożliwe. Z tego względu bieżąca obsługa prawna Centrali Spółki odbywa się również z udziałem radców prawnych/adwokatów świadczących usługi na podstawie umów cywilnoprawnych.

(akta kontroli tom I str. 169, 179-180)

W wyniku badania trybu postępowania Spółki w sprawie zawarcia na czas nieokreślony w 2021 r. dwóch umów z podmiotami zewnętrznymi o świadczenie

pomocy prawnej oraz aneksu nr 5 do umowy zlecenia doradztwa prawnego [...] ⁵⁶ (na realizację których PKP S.A. w 2021 r. wydatkowała [...] ⁵⁷, stwierdzono, że do wszystkich tych postępowań zastosowano postanowienia § 3 ust. 1 pkt 19 Instrukcji z 2021 r., zgodnie z którymi przepisów Instrukcji nie stosuje się do zamówień niepublicznych, których przedmiotem są umowy na stałą obsługę prawną, zawierane z osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą w formie indywidualnej kancelarii.

We wszystkich tych przypadkach, zgodnie z postanowieniami ww. Instrukcji sporządzono stosowne wnioski zakupowe zawierające m.in. merytoryczne uzasadnienie udzielenia zamówienia. W dwóch przypadkach, uzasadniając potrzebę zawarcia umów wskazano, że w związku z zakończeniem współpracy z dotychczasową kancelarią prawną, zachodzi konieczność zapewnienia dotychczasowego poziomu obsługi prawnej w obszarze działania OGN w Poznaniu. W trzecim przypadku, w którym wniosek zakupowy dotyczył podpisania aneksu do umowy zawartej w 2015 r., na podstawie którego zwiększona miała być wysokość wynagrodzenia podmiotu świadczącego usługi prawne, jako uzasadnienie do zawarcia tego aneksu podano konieczność zapewnienia dotychczasowego poziomu obsługi prawnej Biura Prawnego i Nadzoru Właścicielskiego.

W załącznikach do ww. wniosków zakupowych nie przedstawiono (w formie konkretnych wyliczeń) analiz korzyści uwzględniających szczegółową kalkulację szacowania. Odnosząc się do tego zagadnienia wskazywano jedynie na korzyści wynikające z zawarcia umów, polegające na zapewnieniu stabilnej i stałej obsługi prawnej dla PKP S.A.

(akta kontroli tom I str. 76; tom II str. 611, 614-615; tom VI str. 185-225, 255-273; tom VII str. 25-40)

Podmioty, z którymi Spółka zawarła w 2021 r. ww. umowy o świadczenie pomocy prawnej na rzecz OGN w Poznaniu, wybrane zostały w oparciu o wyniki przeprowadzonego postępowania rekrutacyjnego, w ramach którego przeprowadzono rozmowy z sześcioma podmiotami (osobami), które odpowiedziały na ogłoszenia o poszukiwaniu kandydata do pracy na stanowisku radcy prawnego/adwokata, na podstawie umowy cywilnoprawnej (B2B).

Powyższe działania podjęto po otrzymaniu [...] ⁵⁸ wypowiedzenia ze strony Kancelarii Radcy Prawnego, z którą Spółka miała podpisaną umowę [...] ⁵⁹ na wykonywanie obsługi prawnej dla OGN w Poznaniu.

(akta kontroli tom VI str. 274-300)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że biorąc pod uwagę fakt, iż obsługa prawna realizowana przez wcześniejszą Kancelarię była świadczona w łącznym [...] ⁶⁰ oraz zważywszy na doświadczenia w pozyskaniu indywidualnych radców prawnych/adwokatów na tzw. pełen wymiar, czyli 40 h tygodniowo, założono że dopuszczalny jest wybór w rekrutacji więcej niż jednego prawnika. Podstawą do ustalenia wartości usług objętych ww. umowami były umowy zawarte przez Spółkę obejmujące podobne usługi, tj. umowy na stałą obsługę prawną Centrali i poszczególnych Oddziałów Gospodarki Nieruchomościami PKP S.A.

(akta kontroli tom I str. 107-109)

Zmiany do umowy zlecenia doradztwa prawnego [...] ⁶¹, wprowadzone aneksem nr 5 [...] ⁶² obejmowały uszczegółowienie postanowień umowy określających zasady przekazywania zleceń do realizacji przez wykonawcę umowy, nałożenie

⁵⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłącza jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

⁵⁷ Jak wyżej.

⁵⁸ Jak wyżej.

⁵⁹ Jak wyżej.

⁶⁰ Jak wyżej.

⁶¹ Jak wyżej.

⁶² Jak wyżej.

na wykonawcę obowiązku osobistej obecności w siedzibie PKP w określonym w umowie wymiarze godzin oraz zwiększenie wysokości wynagrodzenia ryczałtowego należnego wykonawcy, w stosunku do określonego w aneksie nr 1 [...] ⁶³. Z treści załącznika do wniosku zakupowego w tej sprawie wynika, że przyczyną podjęcia ww. decyzji było oświadczenie wykonawcy umowy w sprawie jej wypowiedzenia, które wpłynęło do Spółki [...] ⁶⁴. W związku z tą sytuacją Biuro Prawne i Nadzoru Właścicielskiego wystąpiło o zwiększenie wynagrodzenia dla wykonawcy umowy w wysokości wskazanej w aneksie nr 5, uzasadniając ten wniosek wynikami przeprowadzonej analizy stawek rynkowych wynagrodzeń dla mecenasów świadczących usługi prawne w obszarze inwestycji, zwiększającą się liczbą zadań w tym zakresie oraz wysoką oceną dotychczas świadczonych usług prawnych przez wykonawcę umowy.

(akta kontroli tom VI str. 204-225, 255-263)

[...] ⁶⁵

(akta kontroli tom I str. 109)

W wyniku badania treści ww. trzech umów stwierdzono ponadto, że określono w nich m.in.:

- zasady zlecenia przez Spółkę w ramach umowy zadań w zakresie doradztwa prawnego;
- tygodniowy wymiar godzin, w ramach którego świadczone miały być ww. usługi, w tym tygodniowy wymiar godzin w ramach którego pomoc prawna świadczona miała być bezpośrednio w siedzibie właściwej jednostki organizacyjnej Spółki;
- wysokość wynagrodzenia (ryczałt w formie stałego wynagrodzenia miesięcznego);
- obowiązki wykonawcy w zakresie zachowania poufności wszelkich informacji o wartości gospodarczej dotyczących PKP S.A. oraz wysokość kar umownych w przypadku stwierdzenia nieuprawnionego ujawnienia takich informacji przez wykonawcę;
- okres trwania umowy (wszystkie umowy zawarte zostały na czas nieokreślony) i zasady jej wypowiedzenia przez strony umowy.

Żadna z ww. umów nie zawierała postanowień dotyczących naliczania kar umownych w przypadku stwierdzenia niewykonania lub nienależytego wykonania zleconej usługi prawnej.

(akta kontroli tom VI str. 185-225)

Członek Zarządu Andrzej Olszewski wyjaśnił, że klauzula dotycząca kar umownych nie stanowi tzw. *essentialia negotii* umowy zlecenia. Zatem Spółka nie ma obowiązku zamieszczania w tych umowach klauzul regulujących kary umowne, co nie oznacza, że interes Spółki nie jest zabezpieczony na wypadek, gdyby doszło do niewykonania lub nienależytego wykonania przedmiotu umowy. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że każda z zawartych umów zawiera postanowienia, zgodnie z którymi w sprawach w nich nieuregulowanych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. To zaś oznacza, że w przypadku gdyby Spółka w związku z wykonywaniem umowy poniosła jakąkolwiek szkodę, może z tego tytułu dochodzić na mocy przepisów prawa cywilnego pełnego odszkodowania. Niebagatelne w tym aspekcie znaczenie mają również wspomniane już w treści niniejszego pisma regulacje dotyczące odpowiedzialności cywilnej radców prawnych i adwokatów, wynikające wprost z przepisów prawa regulujących wykonywanie tych zawodów. Wobec powyższego, z punktu widzenia interesów Spółki, niezamieszczenie w umowach kar umownych jest indyferentne ze względu na możliwość dochodzenia przez Spółkę

⁶³ Jak wyżej.

⁶⁴ Jak wyżej.

⁶⁵ Jak wyżej.

odpowiedzialności za szkodę, jeżeli do jej wyrządzenia doszłoby w ramach wykonywania przedmiotu umowy.

(akta kontroli tom I str. 169-171)

Zgodnie z treścią ww. umów zapłata za wykonane usługi dokonywana miała być przez Spółkę na podstawie faktur wystawianych co miesiąc przez wykonawców.

(akta kontroli tom VI str. 185-225)

Ustalenia kontroli NIK dotyczące efektów uzyskanych przez Spółkę w wyniku realizacji ww. umów oraz stosowanych przez PKP S.A. zasad postępowania przy dokonywaniu rozliczeń z podmiotami, z którym je zawarto przedstawione zostały w pkt 2.3. niniejszego wystąpienia.

1.6. W latach 2017-2021 PKP S.A. na zakup usług konsultingowych/doradczych (innych niż usługi prawne) wydatkowała 3 861,1 tys. zł⁶⁶. Wydatki te ponoszone były w oparciu o postanowienia umów, których przedmiotem była stała lub okresowa obsługa konsultingowa/doradcza PKP S.A. lub spółek Grupy PKP. W poszczególnych latach ww. okresu liczba umów, na podstawie których ponoszone były przez Spółkę wydatki z tego tytułu, kształtowała się w przedziale od pięciu do siedmiu.

(akta kontroli tom I str. 19-21, 26-29)

PKP S.A. posiadała w strukturze organizacyjnej komórki, do których zadań zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Centrali⁶⁷ należały m.in. sprawy z zakresu finansów, księgowości i podatków (Biuro Finansów i Rachunkowości), obsługi prawnej (Biuro Organizacyjno-Prawne a następnie Biuro Prawne i Nadzoru Właścicielskiego) oraz budowy mechanizmów i narzędzi, w tym z zakresu cyfryzacji (Biuro Teleinformatyki, a następnie Biuro Badań i Rozwoju oraz Biuro Badań, Rozwoju i Cyfryzacji).

(akta kontroli tom IV str. 1-558)

W wyniku badania trzech wybranych umów na usługi konsultingowe/doradcze zawartych w latach 2017-2021, na których realizację Spółka wydatkowała ogółem 1 439,6 tys. zł (z czego kwota 345,0 tys. zł została refakturowana na inne spółki Grupy PKP), stwierdzono, że ich przedmiotem były następujące usługi:

[...] ⁶⁸.

Potrzebę udzielenia ww. trzech zamówień uzasadniono we wnioskach zakupowych następującymi okolicznościami:

[...] ⁶⁹.

We wnioskach, wskazywano na potrzebę realizacji tych zadań przez wyspecjalizowane podmioty, mające doświadczenie przy realizacji podobnych projektów.

(akta kontroli tom VII str. 139-153, 279-285, 392-398)

We wszystkich ww. przypadkach w załącznikach do wniosków zakupowych nie przedstawiono (w formie konkretnych wyliczeń) analizy korzyści uwzględniającej szczegółową kalkulację szacowania. Odnosząc się do tego zagadnienia wskazywano, że:

[...] ⁷⁰.

(akta kontroli tom VII str. 150-151, 284, 397-398)

Postępowania w sprawie udzielenia zamówień, których dotyczyły umowy nr: [...] ⁷¹ przeprowadzone zostały w Spółce na zasadach określonych w § 33 Instrukcji z 2016 r., tj. w trybie dialogu konkurencyjnego. Uzasadniając we wnioskach

⁶⁶ W 2017 r. PKP S.A wydatkowała na ten cel 914,8 tys. zł, w 2018 r. – 734,2 tys. zł, w 2019 r. - 686,5 tys. zł, w 2020 r. – 705,8 tys. zł, w 2021 r. – 819,8 tys. zł.

⁶⁷ Regulamin organizacyjny przyjęty na podstawie uchwały Nr 1720/287/VIII Rady Nadzorczej PKP S.A. z dnia 24 lutego 2022 r.

⁶⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłącza jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

⁶⁹ Jak wyżej.

⁷⁰ Jak wyżej.

⁷¹ Jak wyżej.

zakupowych zastosowanie tego trybu wskazywano na potrzebę uszczegółowienia w ramach postępowania przedmiotu zamówienia oraz doprecyzowanie szacunku kosztów.

(akta kontroli tom II str. 511-512; tom VII str. 279-285, 392-398)

W przypadku pierwszego z ww. postępowań kryterium oceny ofert stanowiła cena (waga 60%) oraz doświadczenie (waga 40%). Zaproszenie do udziału w dialogu konkurencyjnym skierowano do siedmiu oferentów z czego pięciu z nich wzięło udział w postępowaniu.

W przypadku drugiego z ww. postępowań, kryterium oceny ofert stanowiła cena (waga 80%) oraz doświadczenie wykonawcy (waga 20%). W dialogu konkurencyjnym wzięło udział ośmiu oferentów, którzy uczestniczyli w spotkaniach negocjacyjnych, w wyniku których doprecyzowano przedmiot zamówienia, szacunkowe wynagrodzenie oraz kryteria udziału w postępowaniu i kryteria oceny ofert.

(akta kontroli tom I str. 174-175, 184-186; tom VII str. 286-314, 399-405; tom XII str. 20-274)

Postępowanie w sprawie udzielenia zamówienia, którego dotyczyła umowa nr [...] ⁷² przeprowadzone zostało w Spółce na zasadach określonych w § 28 Instrukcji z 2021 r., tj. w trybie przetargu nieograniczonego. Zgodnie ze Specyfikacją Warunków Zamówienia jedynym kryterium oceny ofert była cena.

(akta kontroli tom I str. 106-107; tom II str. 629; tom VII str. 164; tom XII str. 280-305)

Usługi zlecane na rzecz PKP S.A. w ramach w ww. trzech umów wpisywały się w przedmiot działalności Spółki określony w Statucie tej jednostki.

W umowach zawarto postanowienia mające na celu zabezpieczenia interesu Spółki w przypadku niewłaściwej ich realizacji przez wykonawców, poprzez m.in.:

- określenie ich przedmiotu, tj. zakresu usług, które miały być zrealizowane oraz terminów ich realizacji;
- określenie sposobu odbioru przedmiotu umowy oraz zasad zapłaty wynagrodzenia za wykonane prace;
- wprowadzenie zapisów określających tryb postępowania w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umów przez wykonawcę oraz uprawnienia Spółki do naliczania kar umownych z tego tytułu.

(akta kontroli tom II str. 1-216; tom VII str. 119-131, 185-199, 319-338)

W wyniku badania realizacji przedmiotowych umów ustalano, że:

- określone w nich stawki wynagrodzeń były stosowane zgodnie z ich postanowieniami, przy zachowaniu ustalonych w umowach maksymalnego limitu wydatków z tego tytułu;
- w okresie objętym kontrolą NIK nie wystąpiły przesłanki do naliczenia przez Spółkę kar umownych z tytułu nieprawidłowej realizacji ww. trzech umów na usługi doradcze/konsultingowe.

(akta kontroli tom I str. 131; tom VII str. 119-131, 185-199, 319-338; tom XII str. 439-449)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Spółki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Do dnia zakończenia kontroli NIK, w Spółce nie opracowano strategii CSR oraz polityki komunikacyjno-marketingowej w ramach Grupy PKP pomimo, że zgodnie ze Strategią PKP S.A. na lata 2021-2025 (z perspektywą do 2030 roku), oba te dokumenty te miały być przyjęte do stosowania w 2021 r.

W ocenie NIK brak przyjęcia tych dokumentów utrudnia planowanie i koordynowanie podejmowanych działań na rzecz realizacji zadań określonych w ww. Strategii dotyczących budowania pozytywnego wizerunku PKP. S.A. i Grupy PKP oraz wzrostu

⁷² Jak wyżej.

zaangażowania w obszarze CSR, co w konsekwencji prowadzić może do wydatkowania środków na ten cel w sposób mało efektywny.

W odniesieniu do wyjaśnień Członka Zarządu Spółki w tych sprawach (przywołanych w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia) NIK zauważa, że za wskazywane w nich przyczyny tej sytuacji w znacznej mierze odpowiada PKP S.A. Ponadto niedotrzymanie określonych w Strategii terminów na opracowanie ww. dokumentów, powinno skutkować dokonaniem stosownych aktualizacji zapisów zamieszczonych w tym dokumencie.

(akta kontroli tom I str. 251-252; tom II str. 392, 418, 423)

2. W Spółce nie opracowano planu zakupów na 2017 r. i 2020 r., natomiast w odniesieniu do lat 2018, 2019 i 2021 przyjęto plany zakupów, które obejmowały swoim zakresem jedynie dwa lub trzy kwartały danego roku, co w ocenie NIK było niezgodne z postanowieniami kolejnych Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A., zgodnie z którymi plany takie miały być opracowywane na rok kalendarzowy.

W odniesieniu do wyjaśnień Członka Zarządu Spółki w tej sprawie (przywołanych w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia) NIK zauważa, że podane w nich argumenty wskazują na potrzebę usprawnienia procesu opracowywania i zatwierdzenia planów działalności Spółki oraz częściowej modyfikacji postanowień Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A., tak żeby uwzględniono w niej zasady opracowania planów zakupów w przypadku wystąpienia opóźnień w opracowaniu i zatwierdzaniu planów działalności Spółki na dany rok.

(akta kontroli tom I str. 151-152, 264-265; tom II str. 487, 546, 607; tom III str. 1- 102)

3. Przy zawieraniu przez PKP umów, których przedmiotem miały być usługi sponsoringowe (promocyjno-reklamowe) na rzecz PKP S.A. oraz innych spółek z Grupy PKP, obejmujące m.in. występowanie ww. podmiotów w roli sponsorów strategicznych lub partnerów różnego rodzaju wydarzeń (tj. konferencji, forów) oraz udział ich przedstawicieli w tych wydarzeniach, odstępowano od stosowania trybów udzielania zamówień niepublicznych określonych w Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A., powołując się we wnioskach zakupowych na postanowienia § 3 ust. 1 pkt 13 ww. Instrukcji, zgodnie z którymi jej przepisów nie stosuje się do zamówień, których przedmiotem są obowiązkowe opłaty wynikające z udziału w konferencjach, seminariach, grupach roboczych, spotkaniach, uiszczane na rzecz jednego organizatora.

Tego rodzaju okoliczności wskazane zostały we wnioskach zakupowych, na podstawie których zawarte zostały przez Spółkę dwie z trzech umów sponsoringowych objętych kontrolą NIK [...] ⁷³, jak również w przypadku wniosków zakupowych stanowiących podstawę do zawarcia przez PKP S.A.:

- ośmiu innych umów sponsoringowych ⁷⁴, objętych dodatkowymi badaniami kontrolnymi NIK w tym zakresie, których przedmiotem były podobne świadczenia;
- jednej z trzech wybranych do kontroli NIK umów na zakup usług medialnych o charakterze promocyjno-reklamowym [...] ⁷⁵, której postanowienia przewidywały dodatkowo nadanie PKP S.A. tytułu patrona serwisu pn. Zielona Planeta prowadzonego przez wykonawcę tej umowy.

W odniesieniu do ww. sytuacji NIK zauważa, że w przypadku umów sponsoringowych obowiązkowe opłaty z tytułu bezpośredniego udziału przedstawicieli PKP S.A. i innych spółek z Grupy PKP w wydarzeniach, których dotyczyły te umowy, stanowiły jedynie niewielki udział w całości wydatków ponoszonych przez te podmioty na realizację ww. umów. Dominujący udział stanowiły wydatki na promocję i reklamę działalności

⁷³ Jak wyżej.

⁷⁴ Umowy o numerze: [...] – jak wyżej.

⁷⁵ Jak wyżej.

tych podmiotów podczas przedmiotowych wydarzeń, do których to rodzajów wydatków nie mogą być w ocenie NIK stosowane przywołane wyżej postanowienia § 3 ust. 1 pkt 13 Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A. Nie zmienia tej oceny fakt, że umowy w tym zakresie mogły być zawarte tylko z jednym podmiotem, tj. z organizatorem danych wydarzeń.

NIK zwraca przy tym uwagę, że do objętych kontrolą NIK umów sponsoringowych, nie miała zastosowania żadna z sytuacji wskazanych w § 3 ust. 1 Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A., określających przypadki w których można odstąpić od jej stosowania. Do przedmiotu tych umów, m.in. z uwagi na wartość udzielanych zamówień, nie miały również zastosowania określone w tej Instrukcji tryby udzielania zamówień niepublicznych, w tym również tryb udzielenia zamówienia z wolnej ręki jak i tryb uproszczony - biorąc pod uwagę, wskazane w kolejnych Instrukcjach okoliczności, które uprawniały do zastosowania tych trybów.

(akta kontroli tom I str. 183, 255-256, 258-261; tom II str. 482-653; tom III str. 103-188, 297-433)

4. W przypadku umowy [...] ⁷⁶ zamówienia udzielono, jak wynika z informacji podanych we wniosku zakupowym, na podstawie § 35 ust. 2 Instrukcji z 2018 r., tj. w trybie uproszczonym pomimo tego, że szacunkowa wartość tego zamówienia [...] ⁷⁷ przekraczała równowartość kwoty 200 tys. zł, co zgodnie z § 35 ust. 1 wykluczało możliwość zastosowania tego trybu.

(akta kontroli tom I str. 183; tom II str. 571-572; tom III str. 103-120)

5. Wszystkie trzy objęte kontrolą umowy o świadczenie na rzecz PKP S.A. usług w zakresie pomocy prawnej nie zawierały postanowień dotyczących prawa do naliczenia przez Spółkę kar umownych w przypadku stwierdzenia niewykonania lub nienależytego wykonania zleczonych tych usług.

Postanowień dotyczących prawa do naliczenia przez PKP S.A. kar umownych w tego rodzaju sytuacjach nie zawierała również, jedna z trzech wybranych do kontroli umów, których przedmiotem była działalność sponsoringowa, tj. [...] ⁷⁸.

W odniesieniu do wyjaśnień Członka Zarządu Spółki w tej sprawie (przywołanych w pkt 1.5. niniejszego wystąpienia) NIK zauważa, że umieszczanie w zawieranych przez Spółkę umowach zapisów dotyczących kar umownych za niewykonanie i nienależyte wykonanie zadań, umożliwia sprawniejszą i szybszą egzekucję potencjalnych należności z tego tytułu, a tym samym świadczy o należytej dbałości o interes Spółki.

Należy dodać, że Prezes Zarządu Spółki, w odpowiedzi z 30 stycznia 2018 r. na wystąpienie pokontrolne NIK z dnia 11 stycznia 2018 r. z kontroli dotyczącej wydatków spółek Skarbu Państwa na działalność sponsoringową, medialną i usługi doradcze (o którym była mowa w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia), odnosząc się do analogicznych ustaleń kontroli NIK, poinformował, że w przygotowanych projektach umów, w tym umów na usługi doradcze, obligatoryjnie stosowane będą zapisy dotyczące zabezpieczenia interesu Spółki w przypadku nienależytego wykonania umowy.

(akta kontroli tom I str. 282-295; tom III str. 284-296; tom VI str. 185-225)

OCENA CZĄSTKOWA

PKP S.A. przy zawieraniu w latach 2017-2021 umów dotyczących sponsoringu, udzielania darowizn, zakupu usług medialnych, prawnych i doradczych/konsultingowych na ogół stosował się do uregulowań wewnętrznych określających obowiązujące w Spółce zasady postępowania w tym zakresie. Stwierdzone w wyniku kontroli NIK nieprawidłowości dotyczące nieopracowania planów zakupów na dany rok kalendarzowy lub ich opracowywania jedynie na część roku, niezamieszczania w umowach na obsługę prawną Spółki postanowień o karach

⁷⁶ Jak wyżej.

⁷⁷ Jak wyżej.

⁷⁸ Jak wyżej.

umownych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zleconych usług, nie miały w ocenie NIK zasadniczego znaczenia, gdyż nie spowodowały negatywnych konsekwencji dla działalności Spółki. Bardziej istotnej znaczenie miało natomiast, w ocenie NIK, nie określenie w Strategii PKP na lata 2016-2020 kierunków i celów działań z zakresu komunikacji marketingowej, sponsoringu oraz zakupu usług medialnych, a następnie stwierdzone opóźnienie (w stosunku do terminu wskazanego w Strategii na lata 2021-2025) w opracowaniu strategii CSR oraz polityki komunikacyjno-marketingowej w ramach Grupy PKP. Brak tych regulacji nie pozwalał bowiem na ocenę na ile podejmowane działania w tym zakresie były racjonalne i efektywne biorąc pod uwagę cele, którym miały one służyć.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Mierzenie oraz osiągnięcie efektów działalności sponsoringowej, usług medialnych, konsultingowych i prawnych

2.1. W okresie objętym kontrolą NIK, w Spółce nie było wewnętrznych formalnych procedur w sprawie dokonywania oceny uzyskiwanych efektów z działalności sponsoringowej, jak i oceny uzyskanych efektów z tytułu zakupu usług medialnych, doradczych i prawnych. Nie przeprowadzono również analiz w tym zakresie.

W odniesieniu do działalności sponsoringowej i zakupów mediów uregulowanie takie wprowadzono, w dniu 20 stycznia 2022 r.⁷⁹, tj. po okresie objętym kontrolą NIK. O czym była mowa w pkt. 1.2. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli tom I str. 93; tom III str. 277-283)

Prezes Zarządu i Członek Zarządu Andrzej Olszewski w wyjaśnieniach w tych sprawach podawali m.in., że dotychczasowe działania związane z zakupem usług medialnych i sponsoringowych nie wskazywały na konieczność uchwalenia specjalnej procedury dokonywania oceny ich efektywności. Przedmiotem odrębnych analiz nie objęto również realizacji umów dotyczących świadczenia usług prawnych i konsultingowych. Spółka jednak na bieżąco monitorowała i nadzorowała prawidłowość ich realizacji. Na etapie akceptacji faktur za usługi prawne każdorazowo było weryfikowane, czy w danym miesiącu podlegającym rozliczeniu umowa była wykonywana zgodnie z jej postanowieniami. Potwierdzenie prawidłowości realizacji umów na usługi konsultingowe stanowią natomiast podpisane protokoły odbioru prac.

(akta kontroli tom I str. 93, 161, 203-204; tom IX str. 1-21)

2.2. Rozliczenia finansowe z tytułu realizacji umów sponsoringowych, medialnych wybranych do kontroli NIK, o których była mowa w pkt 1.2. i 1.4. niniejszego wystąpienia, dokonane zostały na zasadach w nich określonych. We wszystkich tych przypadkach podstawę dokonania przez PKP S.A. płatności na rzecz wykonawców stanowiły stosowne protokoły potwierdzające prawidłowość realizacji zobowiązań umownych, podpisane bez uwag przez Spółkę. W części przypadków, w zależności od wymagań ustalonych w umowach, dodatkowe udokumentowanie stanowiły raporty z wykonanych świadczeń, w których zamieszczono informacje i zdjęcia potwierdzające wywiązanie się wykonawców umów z zobowiązań umownych.

(akta kontroli tom I str. 178; tom III str. 103-117, 125-137, 166, 168-175, 187-188, 397-434; tom VIII str. 2-11, 26-42; 51-79, 94-109; tom XII str. 409-428)

2.3. Zgodnie z treścią ww. trzech umów dotyczących świadczenia usług prawnych zapłata za wykonane usługi dokonywana miała być przez Spółkę na podstawie faktur wystawianych co miesiąc przez wykonawców tych umów. Umowy nie zawierały postanowień nakładających na wykonawców tych usług obowiązek przedstawienia dokumentów potwierdzających świadczenie przedmiotowych usług, tj. np. zestawień wykonanych prac, ewidencji przepracowanych godzin w okresie, którego dotyczyła faktura. Nie określono w nich również zasad potwierdzania przez Spółkę wykonania tych prac, jako podstawy do wypłaty wynagrodzenia. Jedynymi postanowieniami

⁷⁹ Przyjęto na podstawie uchwały Nr 26 Zarządu PKP S.A. z dnia 20 stycznia 2022 r.

dotyczącymi tego zagadnienia były uregulowania wprowadzone do umowy [...] ⁸⁰, na podstawie aneksu nr [...] ⁸¹, w których zobowiązano zleceniobiorcę do przekładania, w formie załącznika do faktury, zestawienia dotyczącego wykonanych prac poza dyżurem w Centrali Spółki oraz godzin wykorzystanych na te prace.

(akta kontroli tom VI str. 185-225)

W praktyce, jak wynika z ustaleń kontroli NIK, w przypadku dwóch umów [...] ⁸², których przedmiotem było świadczenie usług prawnych na rzecz OGN w Poznaniu (umowy), od wykonawców tych umów wymagano przedstawienia zestawień z informacjami o zadaniach realizowanych w danym miesiącu oraz listy dyżurów w siedzibie PKP S.A., podstawę do akceptacji faktur za świadczone usługi w poszczególnych miesiącach, stanowił dokument potwierdzenia wykonania usługi podpisany przez Dyrektora OGN.

W przypadku trzeciej umowy objętej kontrolą NIK dotyczącej świadczenia usług prawnych na rzecz Centrali PKP S.A. [...] ⁸³, od jej wykonawcy nie wymagano przedstawienia tego rodzaju rozliczeń. Wprowadzone od [...] ⁸⁴, obowiązki w tym zakresie, na podstawie aneksu [...] ⁸⁵, dotyczyły wyłącznie zadań wykonywanych poza dyżurem w Centrali Spółki.

(akta kontroli tom I str. 136-137, 196-197; tom VI str. 224-225; tom VII str. 41-118; tom XI str. 126-177)

Członek Zarządu Andrzej Olszewski wyjaśnił, że potwierdzenie realizacji usług w ramach umowy z [...] ⁸⁶ stanowiły m.in. wydane opinie prawne, skonsultowane pod względem formalnoprawnym projekty pism, jak również udział w spotkaniach oraz liczba inwestycji obsługiwanych pod względem prawnym przez wykonawcę tej umowy.

(akta kontroli tom I str. 137)

W odniesieniu do ww. sytuacji należy zauważyć, że prawidłowość konstruowania umów dotyczących świadczenia usług prawnych na rzecz PKP S.A. m.in. pod kątem zabezpieczenia w tych umowach interesów Spółki była przedmiotem kontroli planowej przeprowadzonej przez Biuro Audytu i Kontroli Centrali Spółki w okresie od 14 stycznia do 8 marca 2019 r. ⁸⁷. W raporcie z tej kontroli z dnia 21 marca 2019 r. zwrócono m.in. uwagę na fakt, że spośród 21 zbadanych umów zawartych w tym zakresie, jedynie siedem posiadało zapisy nakładające na wykonawców tych umów obowiązek przedstawiania miesięcznych/tygodniowych zestawień wykonanych czynności, zestawień ewidencji przepracowanych godzin, zestawień wykonanych prac, oświadczeń zatwierdzających wykonanie prac stanowiących załącznik do faktury. W pozostałych 14 przypadkach umowy nie zawierały postanowień dotyczących wystawiania przez kancelarie zewnętrzne dokumentów, które stanowiłyby podstawę do wystawienia faktur, np. w postaci protokołów odbiorczych. W ocenie kontrolujących powyższe ustalenia świadczyły o braku dochowania należytej staranności na etapie konstruowania umów prawnych. Wskazano również, że może to powodować ryzyko potencjalnych nadużyć i uniemożliwia pełną weryfikację wykonania usług.

(akta kontroli tom IX str. 22-37)

⁸⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłącza jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

⁸¹ Jak wyżej.

⁸² Jak wyżej.

⁸³ Jak wyżej.

⁸⁴ Jak wyżej.

⁸⁵ Jak wyżej.

⁸⁶ Jak wyżej.

⁸⁷ Zakres przedmiotowy kontroli obejmował: organizację obsługi prawnej w Oddziałach Gospodarowania Nieruchomościami, w tym nadzór nad umowami zawartymi na te usługi oraz udział Biura Prawnego i Nadzoru Właścicielskiego w tym zakresie; rozliczanie umów na świadczenie usług prawnych, proces akceptacji rozliczania z wykonania usługi; ewidencjonowanie kosztów usług prawnych.

Stwierdzono, że efektem realizacji ww. umów dotyczących świadczenia usług prawnych, było m.in.:

- w przypadku dwóch umów [...] ⁸⁸ dotyczących świadczenia usług prawnych na rzecz OGN w Poznaniu – przygotowanie i przedstawienie w 2021 r. OGN przez ich wykonawców m.in. łącznie 114 dokumentów w związku z prowadzonymi sprawami sądowymi (cywilnymi i administracyjnymi), 25 opinii prawnych oraz dokonanie 297 uzgodnień umów w ramach konsultacji w Systemie Zarządzania Umowami ⁸⁹;
- w przypadku umowy [...] ⁹⁰ dotyczącej świadczenia usług prawnych na rzecz Centrali PKP S.A. – przygotowanie lub zaopiniowanie w okresie objętym kontrolą NIK łącznie 12 909 szt. dokumentów, opinii prawnych, analiz i pism procesowych.

(akta kontroli tom I str. 196-197; tom VI str. 185-225, 255-273; tom VII str. 41-118)

2.4. Rozliczenia finansowe z tytułu realizacji umów, których przedmiotem było świadczenie usług doradczych/konsultingowych, o których była mowa w pkt 1.6. niniejszego wystąpienia, dokonane zostały na zasadach w nich określonych. We wszystkich tych przypadkach podstawę dokonania przez PKP S.A. płatności na rzecz wykonawców stanowiły stosowne protokoły zdawczo-odbiorcze potwierdzające prawidłowość realizacji zobowiązań umownych, podpisane bez uwag przez przedstawicieli Spółki. Efektem realizacji ww. umów były otrzymane przez Spółkę raporty z przeprowadzonych badań *due diligence*, opinie prawne, projekty wniosków do Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej o wydanie wiążącej interpretacji przepisów prawa podatkowego, analizy, procedury i inne opracowania.

(akta kontroli tom I str. 197-199; tom IX str. 1-21, 263-432; tom X str. 1-597)

2.5. Rada Nadzorcza Spółki dysponowała informacjami dotyczącymi zakresu prowadzonej przez PKP S.A. działalności w zakresie zlecenia innym podmiotom do realizacji usług sponsoringowych, medialnych oraz doradczych. Ich źródłem od listopada 2018 r. były kwartalne sprawozdania Zarządu Spółki o wielkości wydatków ponoszonych m.in. na usługi prawne, marketingowe, usługi w zakresie stosunku międzyludzkich i komunikacji społecznej oraz na usługi doradztwa związanego z zarządzaniem. Przedmiotowe sprawozdania po ich zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą przekazywane były Walnemu Zgromadzeniu PKP S.A. stosownie do wymogów określonych w §14 ust. 11 Statutu Spółki ⁹¹.

(akta kontroli: tom I str. 137; tom II str. 100-216; tom IX str. 38-262)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Spółki w przedstawionym wyżej stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W objętych kontrolą NIK w trzech umowach, których przedmiotem było świadczenie na rzecz PKP S.A. usług w zakresie pomocy prawnej nie określono szczegółowych zasad dokonywania rozliczeń wykonanych prac na rzecz Spółki w danym miesiącu. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli brak takich postanowień, może prowadzić do nierzetelnego rozliczania się wykonawców, z wykonanych zadań, a tym samym poniesienia przez Spółkę nieuzasadnionych zakresem zrealizowanych zadań kosztów. NIK wskazuje, że już w 2019 r. na brak takich postanowień w umowach na obsługę prawną Oddziałów Gospodarki Nieruchomościami Spółki zwróciło uwagę Biuro Audytu i Kontroli. W raporcie z dnia 21 marca 2019 r. zawierającym omówienie

⁸⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłącza jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

⁸⁹ System funkcjonujący w Spółce na podstawie uchwały Nr 588 Zarządu PKP S.A. z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Instrukcji opracowywania, uzgadniania i rejestracji w Systemie Zarządzania Umowami umów zawieranych przez Polskie Koleje Państwowe S.A.

⁹⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji NIK wyłącza jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy. Wyłączenia dokonano w interesie PKP S.A.

⁹¹ W wersji obowiązującej od 9 sierpnia 2018 r.

wyników kontroli wewnętrznej przeprowadzonej to Biuro wskazano, że świadczy to o braku dochowania należytej staranności na etapie konstruowania umów prawnych oraz, że uniemożliwia to pełną weryfikację wykonania usług i może powodować ryzyko potencjalnych nadużyć.

W praktyce jak wynika z ustaleń kontroli w przypadku dwóch umów, których przedmiotem była obsługa prawna OGN w Poznaniu, wymagano od ich wykonawców przedstawiania stosownych rozliczeń, jednak w ocenie NIK zasady takie powinny być stosowane w przypadku wszystkich umów, których przedmiotem jest stała obsługa prawna komórek organizacyjnych Spółki, a ponadto zasady rozliczeń w tym zakresie powinny być ujęte w umowach zlecających świadczenie tych usług.

(akta kontroli tom VI str. 185-225; tom IX str. 22-37)

OCENA CZĄSTKOWA

W Spółce nie wprowadzono w okresie objętym kontrolą NIK regulacji pozwalających na dokonywanie oceny efektywności działalności sponsoringowej, jak i oceny efektywności dokonywanych zakupów usług medialnych, prawnych i doradczych/konsultingowych. Rozliczenia realizacji umów zawieranych przez PKP S.A. w tym zakresie, w sprawach wybranych do kontroli NIK, odbywała się na zasadach w nich określonych, przy czym w przypadku umów, których przedmiotem było świadczenie na rzecz Spółki usług doradztwa prawnego, w umowach nie określono szczegółowych zasad dokonywania rozliczeń z tego tytułu, czego skutkiem była różna praktyka postępowania. Rada Nadzorcza PKP S.A. oraz Zgromadzenie Wspólników tej jednostki dysponowały informacjami o działaniach Spółki w zakresie podpisywania i realizacji umów sponsoringowych, medialnych i doradczych.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Nadzór nad fundacjami

W latach 2017-2021 PKP S.A. było fundatorem Fundacji Grupy PKP utworzonej w 2013 r. oraz jednym z fundatorów Polskiej Fundacji Narodowej, utworzonej w 2016 r.

(akta kontroli tom VII str. 1-20; tom XI str. 3-17, 190-195)

Zgodnie ze Statutem Fundacji Grupy PKP, kompetencje fundatora tj. PKP S.A. obejmowały: powoływanie członków Rady Fundacji i wskazywanie jej przewodniczącego; powołanie i odwołanie członków Zarządu Fundacji; zatwierdzenie uchwał Rady Fundacji w sprawie zmian w Statucie Fundacji, połączenia Fundacji z inną fundacją likwidacji Fundacji.

(akta kontroli tom XI str. 178-189, 211-242)

W poszczególnych latach z okresu 2017-2021 w Radzie Fundacji Grupy PKP zasiadały jedna lub dwie osoby reprezentujące PKP S.A. Wg stanu na koniec 2021 r. jedynym przedstawicielem PKP S.A. w Radzie był Prezes Zarządu Spółki pełniący funkcję jej przewodniczącego.

Do 8 marca 2017 r. w Zarządzie Fundacji liczącym dwóch członków, zasiadali przedstawiciele PKP S.A., z których zarówno Prezes i Członek Zarządu Fundacji byli zatrudnieni w Spółce na stanowiskach Dyrektorów Projektów. Od 16 marca 2017 r. Fundacja posiadała Zarząd jednoosobowy, którego Prezesem była osoba zatrudniona w PKP S.A. na stanowisku Dyrektora Projektu.

(akta kontroli tom I str. 93-94,192; tom XI str. 243-267)

Zgodnie ze Statutem Polskiej Fundacji Narodowej, kompetencje każdego z fundatorów obejmowały zgłaszanie kandydatów na prezesa i członków Zarządu oraz powołanie jednego członka Rady Fundacji. Przy czym dla skuteczności ww. zgłoszenia lub powołania konieczne było uzyskanie zgody na daną kandydaturę

ze strony ministra wskazanego w Statucie. Pierwotnie był to minister właściwy do spraw Skarbu Państwa oraz minister właściwy do spraw energii, a następnie po zmianie Statutu w czerwcu 2017 r. – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

(akta kontroli tom VII str. 1-19)

W latach 2017-2018 PKP S.A. nie posiadała żadnego przedstawiciela w organach Polskiej Fundacji Narodowej.

Od 21 marca 2019 r. do czasu kontroli NIK, Spółka posiadała jednego przedstawiciela w Radzie Polskiej Fundacji Narodowej, którym był Członek Zarządu ds. Finansowych. Powołanie ww. osoby na członka Rady nastąpiło za zgodą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Decyzję w sprawie powołania przedstawiciela Spółki do Rady ww. Fundacji Zarząd Spółki podjął uchwałą nr 17 z dnia 8 stycznia 2019 r. Prezes Zarządu wyjaśnił, że Zarząd PKP S.A. uchwałą nr 495 z 6 grudnia 2016 r. wskazał do powołania w skład Rady Fundacji ówczesnego Prezesa Zarządu PKP S.A., jednak nie został on powołany do składu tego organu. Powołanie do Rady Fundacji wymagało zgody właściwego ministra.

(akta kontroli tom I str. 205; tom VI str. 69-73; tom XI str. 268-271)

PKP S.A. dysponowała informacjami dotyczącymi działalności Fundacji Grupy PKP w tym wykorzystywania środków darowizn przekazywanych na działalność tej Fundacji. Źródłami tych informacji były m.in. przekazywane przez tę jednostkę roczne sprawozdania z działalności merytorycznej, sprawozdania finansowe oraz dokumentacja rozliczeniowa z wykorzystania darowizn.

(akta kontroli tom I str. 94, 196; tom V str. 233-407; tom XI str. 272-476)

W latach 2017-2021 PKP S.A. nie przeprowadzała badań i analiz dotyczących korzyści wizerunkowych dla Spółki z tytułu działalności prowadzonej przez Fundację Grupy PKP. Przeprowadzono jedynie badanie dotyczące oceny działań i wizerunku Fundacji Grupy PKP przez pracowników Grupy PKP. W Raporcie z tego badania z listopada 2021 r., wskazano, że celem jego przeprowadzenia była poprawa wizerunku Fundacji w oczach pracowników Grupy PKP oraz zwiększenie zaangażowania pracowników w działania prowadzone przez Fundację. Szczegółowe cele badania, poza oceną działań i wizerunku Fundacji, obejmowały również m.in.: identyfikację kanałów kluczowych dla komunikacji w zakresie działalności Fundacji Grupy PKP; rozpoznanie ewentualnych problemów w kanałach komunikacji kluczowych dla pracowników; pozyskanie inspiracji do rozwoju/zmian w zakresie działalności Fundacji, jej wizerunku i komunikacji. W badaniu wzięło udział 194 pracowników spółek z Grupy PKP, z czego największy odsetek stanowili pracownicy PKP S.A. i PKP Cargo S.A. Rekomendacje sformułowane na podstawie jego wyników dotyczyły m.in.:

- uatrakcyjnienia formy przekazu informacji o Fundacji np. poprzez infografiki, bardziej atrakcyjny język, nagrywanie filmów o działalności Fundacji;
- stworzenia w Intranecie każdej ze spółek dedykowanego miejsca na informacje o Fundacji;
- corocznego publikowania raportu zawierającego informacje o skali wsparcia, jakie zostało udzielone przez Fundację poszczególnym typom zadań;
- stworzenia budżetu partycypacyjnego z projektami pomocowymi prowadzonymi przez Fundację;
- podjęcia działań adresowanych do pracowników – pikniki rodzinne, biegi charytatywne, itp.
- zwiększenia medialnej promocji działań realizowanych przez Fundację;
- podkreślania w kampaniach promocyjnych działań charytatywnych Fundacji.

(akta kontroli tom I str. 95; tom V str. 408-440)

PKP S.A. nie otrzymywała w okresie objętym kontrolą NIK dokumentacji rozliczeniowej z wykorzystania przez Polską Fundację Narodową darowizn

przekazywanych tej jednostce. Nie przeprowadzała w tym okresie badań i analiz dotyczących prawidłowości wykorzystania tych darowizn, jak i korzyści wizerunkowych dla PKP S.A. z tytułu działalności prowadzonej przez tę Fundację. Nie dysponowała również informacjami o wynikach nadzoru czy kontroli działalności ww. Fundacji ze strony ministra nadzorującego jej działalność.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że analiza działalności Polskiej Fundacji Narodowej pozostaje w kompetencjach Rady Fundacji. Stosownie do postanowień Statutu do zakresu działania Rady Fundacji należy m. in. rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności Fundacji przygotowanych przez Zarząd Fundacji oraz udzielenie lub odmowa udzielenia corocznego absolutorium członkom Zarządu Fundacji z wykonania przez nich obowiązków. Środki przekazywane przez Spółkę na działalność Fundacji stanowią realizację długoterminowego zobowiązania zaciągniętego przez Zarząd PKP S.A.

(akta kontroli tom I str. 139-140, 195-196; tom VI str. 1-136)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Spółki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka sprawowała nadzór nad działalnością Fundacji, których była fundatorem, w zakresie realizacji przez nie celów statutowych oraz nad wykorzystaniem środków finansowych przekazywanych na ich działalność w granicach przysługujących jej uprawnień określonych w szczególności w przepisach prawa, aktach ustanowienia Fundacji oraz ich statutach. W praktyce w przypadku Polskiej Fundacji Narodowej zakres posiadanych przez Spółkę instrumentów do sprawowania nadzoru w tym zakresie ograniczał się do możliwości powołania swojego przedstawiciela w Radzie Fundacji, co udało się wdrożyć w życie dopiero za drugą próbą w 2019 r. W przypadku Fundacji Grupy PKP, Spółka nie tylko obsadzała swoimi kandydatami jej organy (tj. Radę i Zarząd), ale również otrzymywała od tego podmiotu sprawozdania merytoryczne i finansowe oraz dokumentację rozliczeniową z wykorzystania środków darowizn przekazywanych na jej działalność. Spółka nie dokonywała oceny działalności ww. Fundacji pod kątem uzyskiwanych korzyści wizerunkowych z tytułu darowizn przekazywanych na ich działalność, co nie pozwalało na ocenę efektywności dokonywanych wydatków na ten cel.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) opracowanie strategii CSR oraz polityki komunikacyjno-marketingowej w ramach Grupy PKP zgodnie ze Strategią PKP S.A. na lata 2021-2025;
- 2) określenie w Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A. trybu postępowania przy opracowywaniu planu zakupów w sytuacji gdy plan działalności PKP S.A. zostanie przyjęty dopiero w trakcie roku, którego plan zakupów ma dotyczyć;
- 3) określenie w Instrukcji udzielania zamówień przez PKP S.A. trybu postępowania przy zawieraniu umów, których przedmiotem jest działalność sponsoringowa Spółki i Grupy PKP w zamian za świadczenie różnego rodzaju działań promocyjno-reklamowych;
- 4) zamieszczanie we wszystkich umowach dotyczących świadczenia usług doradztwa prawnego na rzecz Spółki postanowień nakładających na wykonawców tych umów obowiązek w zakresie przedstawiania dokumentacji potwierdzającej zakres świadczonych usług w okresie objętym rozliczeniami;
- 5) zamieszczanie we wszystkich umowach, których przedmiotem jest zlecenie realizacji na rzecz PKP określonych usług postanowień określających wysokość

kar umownych i zasady ich naliczenia w przypadku niewykonania, czy też nienależytego wykonania umowy przez kontrahentów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 24 listopada 2022 r.

Kontroler
Łukasz Jarocki
główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
p.o. Dyrektor
Michał Musioł

/...../

/...../

Zmian w wystąpieniu dokonał: Michał Musioł p.o. Dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Warszawie.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
p.o. Dyrektor
Michał Musioł

/ - /